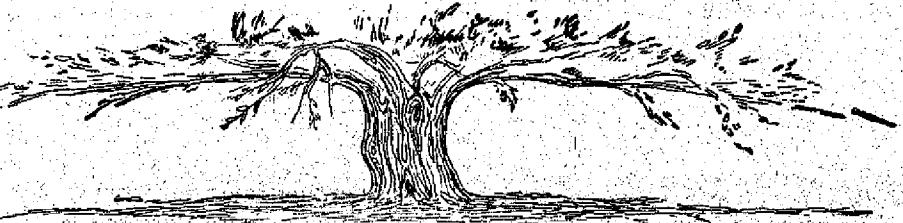

Δ. ΘΕΟΤΟΚΟΠΟΥΛΟΥ.—ΦΕΡΔΙΝΑΝΔΟΣ Ο ΚΑΘΟΛΙΚΟΣ
ΒΑΣΙΛΕΥΣ ΤΗΣ ΚΑΣΤΙΛΙΑΣ ΚΑΙ ΑΡΑΓΩΝΟΣ

ΠΑΝΔΩΡΗΝΑΙΑ

ΕΤΟΣ Δ'

15 ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΥ 1904

Η ΙΘΑΚΗ Η Η ΛΕΥΚΑΣ;

Δύο πρόσφατα γεγονότα, τη δραγική σύγκρουσις της Πυλάρου και της "Ασσού", και η απόφασις του "Ολλανδού αρχαιοφίλου κ. Γκαινιωπ", διώς δαπανήσῃ ἐκ νέου ἀφειδῶς διὰ τὴν ἀνεύρεσιν τῶν ἀνακτόρων τοῦ "Οδυσσέως, φέροντα τὸν νοῦν πρὸς τὴν ποιητικὴν θάλαττην πατρῷά του ἡρωος τὴν δοξασθεῖσαν ἀπὸ τοὺς ἀνθλους του, τὰς ταλαιπωρίας του καὶ τὰς περιπλανήσεις τοῦ θεοειδοῦς υἱοῦ του.

Καὶ διέρχεται σήμερον ἡ θάλαττη περιπέτειαν παραδόξον δὲν δύναμαι δὲ νὰ ἀποκρύψω επισκεψθεὶς αὐτῆν πέρυσιν, διτὶ δ λαὸς αὐτῆς κατέχεται υπὸ παρεξυσμοῦ ἀγανακτήσεως καὶ λύπης.

Εἶναι δὲ πολὺ δικαιολογημένα τὸ αἰσθήματα ταῦτα τῶν θαλατησίων. "Ἄς φαντασμή τις ἔνα εὐπατρίδην, μὲ δύνομα δοξασθὲν ἀπ' αἰώνων, δύνομα ἐπαναλαμβανόμενον εἰς ἐκάστην τῆς ιστορίας σελίδα, εἰς τὸν δποῖον αἴφνης λέγουν: "Ἐκλεψες δύνομα, τὸ δποῖον δὲν είναι λιδιόν σουν ἀντιποιεῖσαι περγαμηνᾶς ἔνεας: ὑπὸ δύεσαι προσωπικὴν κατάστασιν ἀνήκουσαν εἰς ἄλλον.

Καὶ ὑστερὸν δέ, ἀναμετρήσῃ τὴν ψυχικὴν κατάστασιν ὀλοκλήρου λαοῦ μιᾶς νήσου, εἰς ἥν ἡ ἀρχαιολογία, περισυλλέγοντα μαρτυρίας κατηγορίας ἀπ' αὐτῆς τῆς Οδυσσείας, ἡ δποία αποτελεῖ τὴν δόξαν της, ἔρχεται καὶ λέγει:

Δὲν είσαι, ὅχι, ἡ θάλαττη σύ. Ἡλλαξές τὸ δύνομά σου μὲ τὴν Σάμην ἀπὸ τῆς προϊστορικῆς ἐποχῆς, ἐν τῷ μέσῳ τῆς συγχύσεως τὴν δποίαν ἔφερεν ἡ κάθοδος τῶν Ἡρακλειδῶν, τῶν Βανδάλων τῶν τότε χρόνων: ὑπεξῆρεσες τὸ δύνομα τῆς σημερινῆς Λευκάδος.

Καὶ τότε;

"Ἄν ἡ κατηγορία εἶναι ἀληθής, ὅλα καταρρέουν, ἀποσπῶνται, ἀποφυλλίζονται: ἀναμνήσεις, παραδόσεις, καὶ ποιητικὰ τοπία, τὰ ὅποια ἐδέξανταν οἱ στίχοι τοῦ ἀπροσέτου ἀοιδοῦ τῆς Ιωνίας. Δὲν μένει πλέον εἰμὴ μία νήσος ἀσημός εἰς ταὺς ἡρωικοὺς χρόνους, χωρὶς Όδυσσεα, χωρὶς Τηλέμαχον, χωρὶς οὐδεμίαν σχέσιν πρὸς τὸ ἀθάνατον ἔπος.

Καὶ ἔχονται τόσον οἱ θαλακήσιοι τῆς δόξης τῶν ἀπωτάτων ἐκείνων χρόνων! Αὖτις δημοικαὶ ἀναμνήσεις ἀναμνησκούνται εὐθὺς ὡς πατήσῃ τις τὴν πόλιν, ἢτις καθάριος, καμψή, ἀλλὰ μελαιχολική, ἐκτείνεται ἐπὶ τῆς παραλίας ἐν σχήματι πετάλου ἐπιστεφομένη ὑπὸ βραχωδῶν λόφων.

Ἐπὶ τῆς πλατείας ὃδα συναντήσετε εὐθὺς ἀμέσως τὴν λέσχην «Πηνελόπην» καφενεῖα, ξενοδοχεῖα, παντοειδῆ καταστήματα καὶ πλοΐα καὶ λέμβους ὑπὸ τὰ δύνοματα τοῦ Οδυσσέως, καὶ τοῦ Τηλέμαχου. Εἴγαι εξαιρετικὴ ἡ θάλαττη ἡ πρόσοχὴ τοῦ διόσηλωσις καὶ τοῦ ἔσχάτου ἀγρότου πρὸς τὰς δημοικὰς ἀναμνήσεις, περὶ δὲν ἐν τούτοις ἀτελεστάτας καὶ ἀορίστους ἔχει δέεις, ἀπὸ παραδόσεως καὶ ἀφηγήσεων τῶν ἀνεκτυγμένων συμπολιτῶν του.

Διὰ τοῦτο δ. κ. Λαζαρπέλ, δ σοφός ἀρχαιολόγος, δστις ἡθέλησε νὰ ἀποδείξῃ διτὶ πρὸ τῆς ἐνάρξεως τῶν ιστορικῶν χρόνων, ἡ νήσος αὕτη ἐξηπάτησε τὸν ἀρχαιον κόσμον παρισταμένη ὡς θάλαττη, ἐνῷ δὲν είναι, ἀποτελεῖ τὴν ἀντιπαθητικωτέραν διὰ τοὺς θαλακήσιους μορφήν.

Καὶ ἐγράψῃ δὲ περὶ αὐτοῦ, καὶ δύνασθε νὰ τὸ ἀκούσετε καὶ ἀπὸ τὸν τελευταῖον χωρικόν

δτι τόσον έχει έργωμανην τὴν πεποιθησιν δτι Ἰθάκη είναι ἡ Λευκάς, ώστε τὰς ἀνασκαφάς, τὰς δύοις ἐνήργησεν ἐν Ἰθάκῃ δαπάναις τοῦ Ὀλλανδοῦ ἀρχαιοφίλου, τὰς ἔκαμε πρὸς τὸ θεαθῆναι, τρέμων μῆπως ὑποστῇ τὴν ἀτυχίαν νὰ ἀνεύρῃ τὸ ἀνάκτορον τοῦ Ὀδυσσέως.

Εἶναι δὲ ἄμετρος ἡ χαρὰ τῶν Ἰθακησίων, ἐκ τοῦ δτι ὁ κ. Δαἰροφελ ἐπιδούμεις κατόπιν εἰς ἐπιμόνους ἀνασκαφὰς ἐν Λευκάδι, πάντοτε δαπάναις τοῦ αὐτοῦ Ὀλλανδοῦ, δὲν κατέρρωσε νὰ φέρῃ καμμίαν διὰ τῆς σκαπάνης ἐπιβεβαίωσιν τῆς κατηγορίας του, δτι ἡ σημερινὴ Ἰθάκη είναι Ἰθάκη κατὰ πλαστοπροσωπείαν, κανένα ἀπὸ τῆς σκαπάνης πρόσθετον ὑπὲρ τῆς Λευκάδος τίτλον.

Πανηγυρίζουν δὲ σήμερον οἱ Ἰθακησίοι τὸ γεγονός δτι ὁ Ὀλλανδός Μακήνας ἀπογοητεύθεις ἐκ τῶν ἀποτελεσμάτων τῶν ἐν Λευκάδι ἀνασκαφῶν, προσφέρει ἥδη τὸ χρῆμα του εἰς τὴν γαλλικὴν ἀρχαιολογικὴν σχολήν, δπως δι' ἀνασκαφῶν ἀποδεῖξῃ τὴν . . . γνησιότητα τῆς Ἰθάκης.

“Οπως δῆποτε είναι πολὺ θλιβεραὶ αἱ καθαιρέσεις αὐτοὶ τῶν ἀναμνήσεων, τῶν τίτλων, τῶν πεποιθησεων, τὰς δύοις ἐπιχειρεῖ ἡ ἀρχαιολογικὴ ἐπιστήμη, καὶ δταν ἀκόμη δὲν εἶναι τόσον ἀμφισβητήσιμοι καὶ ὑποθετικοὶ, δσον ἡ καθαιρέσεις τῆς Ἰθάκης, καὶ ἡ παράδοσις τῶν ὅμηρικῶν περιγραμμῶν αὐτῆς εἰς τὴν Λευκάδα.

Μέχρι τοῦδε καυμηρόντο θεότητες τοῦ Ὁλυμπιακοῦ δωδεκανέον ἀπὸ τῆς κατοχῆς τῶν ἰερῶν αὐτῶν.

Ἡ Ἀθηνᾶ π. χ. ἐπ’ αἰώνας ἐκυριάρχει τοῦ ναοῦ τῆς Σουνιάδος. Ἀκρας, πρατοῦσα ἀνὰ χειρας τὸν ἀναμφισβήτητον τίτλον τοῦ Παυσανίου «Σουνιον παράκειται γῆς τῆς Ἀττικῆς καὶ λιμῆν τε παραπλεύσαντι τὴν Ἀκραν ἐστί, καὶ ναὸς Σουνιάδος ἐπὶ κορυφῇ τῆς Ἀκρας».

‘Αλλ’ ἥλθεν ἡ σκαπάνη τοῦ ἀρχαιολόγου κ. Στάη, καὶ ἔξεδαψε Ψήφισμα τῶν ἐν Σουνιῷ στρατευομένων Ἀθηναίων ἐπανετικὸν πὺς τὸν στρατηγὸν αὐτῶν. Κηφισσόδοτον τὸν Ἀχαρνέα, εὑρεθὲν κατὰ χώραν ἐν τῷ ναῷ, με τὴν τρομερὰν μνείαν, δτι ἴδρυθη ἐν τῷ ναῷ τοῦ Ποσειδῶνος.

Καὶ ἔπεισεν ἡ θεὰ τῆς φρονήσεως, τῆς κατοχῆς τοῦ ἐρημικοῦ ναοῦ καὶ δὲν ἀνήκουν πλέον εἰς τὴν σεμνήν Παλλάδα, τὴν Πρόμα-

χον, τὰ σεπτὰ ἔρεπτα, ἐφ' ὧν ἐπὶ δύο σχεδὸν χιλιετηρίδας ἐκυριάρχει, καὶ ἄτινα φέρουν λατρείας φόρον, τὸ δόνομα τοῦ Βύρωνος χαραχθὲν ὑπὸ αὐτοῦ. Ὁ ρόχθος τῆς ὑπνωττούσης θαλάσσης, ἡ γλυκεῖα μολπὴ τῶν ἐφήμων αἰγαίων, ἀσμα ἀιράτων Σειρήνων, δὲν ἀνέρχεται πλέον πρὸς τοὺς φαινόντας ἐκείνους στύλους, καὶ πρὸς τὰ μαρμάρα τὰ πεπτοκότα, δῶς ὑμνός πρὸς τὴν Παλλάδα, ἀλλὰ πρὸς τὸν Θεὸν τὸν ἐνάλιον.

Τὴν αὐτὴν δὲ προγραφὴν ὑπέστη τοῦ Διὸς ἡ παρθένος κόρη, καὶ ἐκ τοῦ ἐν Αἴγινῃ ναοῦ αὐτῆς

Ἐνῷ ἐκαθαρίζετο πρὸ διετίας τὸ βαθύτερον δάπεδον τοῦ ἀρχαίου τεμένους, ἐφ' οὐδὲν ἐκτίσθη ὁ ναός, τοῦ δποίου σήμερον σώζονται τὰ ἔρεπτα, εὐρέθη που ἐγκεχαραγμένη ἐπὶ ἀσβεστολίθου ἀρχαία ἐπιγραφὴ ἔχουσα ὡς ἔξης:

ΙΑΡΙΟΣ ΕΟΝΤΟΣ ΤΑΦΑΙΑΙ Ο ΟΙΚΟΣ ΕΠΟΙΗΘΕ

Καὶ ἐνδυμήθη τότε ἡ ἀρχαιολογία δτι ἡ Αφαία αὐτῇ ἥτο ἐγχωρία τῶν Αἴγινητῶν θεάς δτι ὡς τοιαύτην τὴν ἔξυμνησεν δ. Πίνδαρος δτι τὴν μηνύμονεύει δ. Παυσανίας καὶ δ. Νίκανδρος, καὶ δτι δ. πρώτος ἔχει παραδώσει εἰς τὴν Ἀφαίαν ἀναμφισβήτητον τὸν τίτλον τῆς ιδιοκτησίας ἐπὶ τοῦ ναοῦ τὸν δποίον κατετίχεν εώς προπέρους δ. Ἀθηνᾶ λέγων «Ἐν Αἴγινῃ δὲ πρὸς τὸ δρός τοῦ Πανελληνίου Διὸς ἐστὶν Ἀφαίας ιερόν, εἰς ἥν καὶ Πίνδαρος ἀσμα ἐποίησεν».

‘Αλλ’ αἱ μετάβολαι περὶ τὰ ζητήματα τῆς κατοχῆς καὶ κυριότητος διαφόρων ναῶν ὑπὸ τῶν θεοτήτων, αἵτινες ἐνέμοντο αὐτοὺς διανοίᾳ κιρίου καὶ καλῇ πίστει είναι διλιγότερον δύσκολοι ἀπὸ τὴν ἀμοιβαίαν μετάθεσιν νῆσων καὶ μάλιστα ἀνευ τῆς συναινέσεως τῆς ἐτέρας δεινῶς διαμαρτυρομένης.

Καὶ ἡ εὐγλωττοτέρα ἐκδήλωσις τῆς διαμαρτυρίας ταῦτης είναι δ. ἀγῶν δν διεξάγει διὰ τοῦ περιοδικοῦ τύπου καὶ διὰ μονογραφιῶν, κατὰ τῆς ἐπὶ πλαστοπροσωπείας κατηγορίας τῆς πατρίδος τοῦ ὑπὸ τοῦ κ. Δαἰροφελ, νεαρότατος Ἰθακησίος ἐπιστήμων, δ. κ. Ν. Παυλάτος, ἀγῶν ἐρρωμένος εἰς τὸν δποίον ἀρτιωτάτη μάθησις καὶ βαθυτάτη κρίσις διπλαίσιται μὲ τὰ δπλα τῆς ἐδυμηνίας τῶν χωρίων τοῦ Ὄμηρον, τῆς συμμαχίας πλείστων Ελλήνων καὶ Ρωμαίων συγχραφέων, μὲ τὰ δπλα τὰ δποῖα αὐτῇ δ. τοπογραφία τῆς γῆσον παρέχει εἰς αὐτόν, δπως μὴ ἐκφύγῃ ἐκ τῆς μικρᾶς πατρίδος τοῦ δ. δόξα τῶν ἀναμνήσεων τοῦ Οδυσσέως καὶ τοῦ Τηλεμάχου.

Εἰς τὴν καταγγελίαν του κατὰ τῆς Ἰθάκης, δτι ὑποδύεται ἔνον δνομα, δὲν είναι πρῶτος δ. κ. Δαἰροφελ.

Προηγήθησαν αὐτοῦ εἰς τοὺς δισταγμοὺς περὶ τῆς ταύτοτητος τῆς Ἰθάκης δ. Φέλκερ, δ. Χέρχερ παλαιότερον δὲ ἡ ἔνωνωρίς τῶν περιηγητῶν Σπάλων καὶ Βέλλερ, ἀντεπεξῆλθον δὲ ἀμυνόμενοι ὑπὲρ αὐτῆς δ. Φόρτοβρού, δ. Σλῆμαν, δ. Πάροτς, δ. Λήπε, δ. Μπούρσιαν, δ. Βίλαμβίτις καὶ πλεῖστοι ἄλλοι.

‘Αλλ’ δ. κ. Δαἰροφελ στηρίζει τὴν κατηγορίαν του ἐπὶ τῶν γεωγραφικῶν εἰδήσεων, τὰς δποῖας μᾶς παρέχει αὐτῇ δ. Ὁδύσσεια!

Ἐν πρώτοις μαρτυρία συντοίθουν τὴν ταυτότητα τῆς Ἰθάκης είναι, κατὰ τὸν κ. Δαἰροφελ, δ. ἔξης στίχοι.

Ναιετάω δ. Ἰθάκην ἐνδείελον ἐν δ. δρός αὐτῇ Νήριτον ἐνοσφύλλον, ἀριποεπές, ἀμφὶ δὲ νῆσοι πολλαὶ ναιετάσσονται μάλα σχεδὸν ἀλλήλησιν, Λουλίγιον τε, Σάμη τε καὶ ἐλκέσσα Ζάνυνθος· Άντη δὲ χραμαλὴ πανυπερτάη εἰν ἄλλη κεῖται Πρόδες ζόφον, αἱ δὲ τὸ ἀνευθε πρόδες ήδη τὸ ηέλιον τε.

Λοιπὸν χραμαλὴ καὶ πανυπερτάη πρόδες ζόφον φαινέται ἡ Λευκάς καὶ δχι δ. Ἰθάκη.

‘Αλλ’ ἐρωτοῦν δι. ἀμυνόμενοι ὑπὲρ τῆς γνησιότητος αὐτῆς.

Τότε πῶς συμβιβάζεται ἡ διμηρικὴ πληροφορία, δτι ἀμφὶ ταύτην ὑπάρχουν πολλαὶ νῆσοι, ἀφοῦ τὸ χάρισμα τοῦτο δὲν ἔχει ἡ Λευκάς;

‘Απέναντι τῆς ἀντιροήσεως ταύτης ἀνταποτοῦν δι. κατηγοροὶ τῆς Ἰθάκης δτι τὸ ἀμφὶ σημαίνει πλησίον καὶ δχι πέροι.

‘Αλλὰ τότε οὐδεμίαν ἔννοιαν ἔχουν δι. λόγοι τοῦ Τηλεμάχου, παραπονούμενον κατὰ τῶν Ιθακησίων, διὰ τὴν ἀνάλγητον ἀνοχὴν τῶν πολυαριθμῶν μηνηστήρων, οἵτινες ἔξετέλουν ἐν τῷ ἀνακτόρῳ τοῦ Ὁδυσσέως καθηκοντα συγχρόνων μεταβατικῶν ἀποσπασμάτων, δταν λέγη πρόδες αὐτούς.

‘Άλλους τ’ αἰδεσθητε περιπτίονας ἀνθρώπους δι. περιναετάονσι.

Τῷ δντι περὶ τῆς Λευκάδος δὲν δύναται τις νὰ εἰπῃ δτι ἔχει περιοίκους.

‘Άλλα κατ’ ἐμὲ βαρυτέρα είναι δ. κατὰ τῆς Ἰθάκης μαρτυρία δ. πολλάκις ἐπαναλάμβαν-

μένη διὰ τῶν ἔξης ἀληθῶς κεραυνοβύλων στίχων.

«Οπιοῖς τ’ ἐπὶ νηὸς ἀφίκεο; Πῶς δέ σε ναῦται ἡγαγον εἰς Ἰθάκην, τίνες, ἔμμεναι εὐχετόωτο; Οὐ μὲν γάρ τισ πεζὸν οἴουμαι ενθάδικέσθαι»

Τῷ δντι μόνον ἔαν ἡ Λευκάς ὑποτεθῇ δ.ς Ἰθάκη, τότε μόνον θὰ δτο δυνατὸν διὰ τοῦ στενοῦ καὶ ἀβαθεστάτου πορθμοῦ, εἰδούς ἀλιπέδου ἐνίστε, νὰ μεταβῇ τις καὶ πεζός. Διότι προκειμένου περὶ νῆσου ἀπεχούσης πολλὰ μῆλα τῆς ἔηρᾶς, δ. ὑπόθεσις, δτι ἡδύνατο τις νὰ μεταβῇ πεζὸς θὰ δτο κωμική.

Καὶ ὡς κωμικὴν τῷ δντι τὴν καρακτηρίζουν δι. περιμαχούντες τῆς γνησιότητος τῆς Ἰθάκης, δ.ς ἀπλῆν ἀστειότητα τοῦ πατρὸς τοῦ ἔπους. Τὸ περιεργόν δὲ είναι δτι δ.ς ἀστειότητα καρακτηρίζει τοῦτο καὶ δ. σχολιαστὴς τοῦ Ομήρου Εύσταθιος πολλοὺς αἰώνας ποὺ διανηθῆται τῆς Ἰθάκης.

«Ἴστεον δὲ δτι ἀφελῆς ἐνταῦθα καὶ ἀστεῖος δ. τοῦ Τηλεμάχου λόγος ἐν τῷ «οὐ γάρ τι σε πεζὸν διούμαι ενθάδικέσθαι».

‘Αλλ’ οὐδενά πείνει δ. ἔξηγησις. Διότι θὰ δτο πολὺ ἀκαίρος δ. ἀστειότης αὐτῇ θὰ δτο αὐτόχρονα βδελυρό, καὶ ἐπομένως ἀποτελεῖ δ. ὑπόθεσις αὐτῇ βλασφημίαν πρὸς τὴν ψυχολογικὴν καὶ τὴν αἰσθητικὴν ἀντίληψιν τοῦ Ομήρου.

Διότι δταν δ. Ἀθηνᾶ ὑποδύεται πρὸς τοῦ Τηλεμάχου τὸ πρόσωπον τοῦ Βασιλέως τῶν φιλοκόπων Ταφειών Μέντου, δ. Τηλέμαχος καταπίνων τὰ δάκρυα τοῦ κύπτει πρὸς τὴν θεάν καὶ ἐκχύνει τὸν πικρὸν πόνον τῆς νοσταλγίας τοῦ πρὸς τὴν μηνήν τοῦ μεγάλου πατρός του. ‘Ω! λέγει διμιλῶν μετὰ περιφρονήσεως περὶ τῶν κωμαζόντων μηνηστήρων, ἐάν τὸν ἔβλεπον ἐπιστρέφοντα, μόνον πόδας ἐλαφρούς καὶ ταχεῖς θὰ ἔξητον ἀπὸ τοὺς θεούς ἀλλ’ ἔκείνου τὰ λευκὰ δστὰ σήπονται που ὑπὸ τῆς βροχῆς ἐν τῇ ἔηρᾳ, δ. τὰ κυλεῖ τῆς θαλάσσης τὸ κύμα.

Πῶς θὰ δτο λοιπὸν δυνατὸν ἐν τῷ μεσφο τοῦ νίκου τούτου θρήνου νὰ φαντασθῇ τις τὸν Τηλέμαχον, ἀστειόμενον ἀστειότητα παληάτσου, καὶ ἐρωτῶντα τὸν ξένον ἔαν ηλθε πεζὸς εἰς τὴν Ἰθάκην ἀπέχουσαν τόσα μῆλα τῆς ἔηρᾶς;

Καὶ δταν Εύμαιος δ. χοιροβοσκός, ἀγνοῶν δτι δμιλεῖ πρὸς τὸν κύριόν του, θρηνῇ πρὸς αὐτὸν τὸν ἀπώλειάν του καὶ τὸν κίνδυνον τοῦ

θεομόρφου υιοῦ του, τὸν δόπον οἱ μητῆρες ἐνήδρευον ἐπιστρέφοντα ἐκ Πύλου καὶ ἐπικαλεῖται μετὰ δακρύων ὑπὲρ αὐτοῦ τὴν προστατευτικὴν τοῦ Διός χεῖρα, οὐδὲ τότε ἡτο δυνατὸν νὰ ὑπολάβῃ τις ὅτι ὁ Εὑμαίος ἥστεζετο ἐπανάλαμβάνων τὸ αὐτὸν ἔρωτημα.

Ἐτι τραγικωτέρα εἶναι ἡ τρίτη ἐπανάληψις.

Εἶναι ἡ στιγμὴ τῆς ὀναγγωρίσεως Ὁδυσσέως καὶ Τηλεμάχου. Αμφοτέρους λέγει ὁ ποιητής κατέλαβε τῶν δακρύων ὁ πόθος. Οἱ στεναγμοί των καὶ οἱ θρῆνοι των ἐξερράγησαν διατεραστικώτεροι ἢ αἱ κραυγαὶ τῶν πιηκῶν τοῦ οὐρανοῦ, τῶν θαλασσῶν ἀετῶν ἢ τῶν γαμφούρχων γυπαετῶν ὅταν οἱ χωρικοὶ ἀρπάζουν ἀπὸ τὰς φωλεὸς αὐτῶν τοὺς νεοσσούς ποὺν δυνηθοῦν νὰ πετάξουν.

Καὶ ἔνθ,

Ἐλεεινὸν ὑπὸ δφρῶν δάκρυον εἴρον καὶ τὶ καὶ δδνρομένοιν ἔδυ φάσις ἡείοιο ἀπηρθμηνε πάλιν δ Τηλέμαχος πρὸς τὸν πατέρα τὸ αὐτὸν ἔρωτημα περὶ τοῦ τρόπου τῆς εἰς Ἰθάκην δφίξεως. Ἡτο αὐτῇ στιγμῇ πρὸς τοιαύτην ἀνούσιον ἀστειότητα;

Τὸ παρελθὸν ἔτος εὐρέθην ἐν τῷ λιμένι τῆς Ἰθάκης λόγῳ δημοσίας ὑπηρεσίας ἐπιβαίνων τῆς «Παράλου». Ἐγγὺς τῆς ἀτμομηιόλας ἐσάλευεν ἐπ' ἄγκυρας ἡ ὥραία θαλαμηγὸς τῆς Αὔτου «Υψηλότητος τοῦ Ἀρχιδουκὸς Λουδοβίκου Σαλβατόρ «Νηρηΐς» (Nixe).

Ἐμρινα καθηκον μου νὰ ἐπισκεψθῶ αὐτὸν, δεχθέντα με μετὰ τῆς τόσον συγκινούσης ἀφελείας καὶ προσηγείας, ητὶς χαρακτηρίζει τὸν διαπρεπῆ τοῦτον γόνον τοῦ Οίκου τῶν Ἀψβούργων. Ἐλάνθανεν, εἶναι ἀληθές, ἐν τῇ ἐπισκέψει ταύτῃ καὶ διόθος νὰ ἀκούσω τὴν γνώμην τοῦ σοφοῦ τοῦτον μελετητοῦ τῆς Ἰθάκης, δοτὶς ἐπὶ ἡτη παρασκευάζει ἐκεὶ ἀρτίαν περὶ Ἰθάκης μονογραφίαν, τοπογραφικήν, γεωλογικήν, ἀρχαιολογικήν καὶ ἴστορικήν.

Ἄλλ' οὔτε κατὰ τὴν πρώτην ταύτην συνάτησιν ἔθιξα τὸ θέμα, οὔτε μετ' δλίγην ὡραν, διε τὴν συγκατάβασιν νὰ μοὶ ἀποδώσῃ ἐπὶ τῆς «Παράλου» τὴν ἐπίσκεψην.

Οταν δμως ἐπεσκέψην αὐτὸν ἐκ δευτέρου, δπως τὸν ἀποχαιρετήσω, καὶ τὸν εύρον ἐν τῷ σπόνδαστηρίῳ τῆς ὥραίας θαλαμηγοῦ πολιορκημένον ὑπὸ σωρῶν βιβλιών καὶ χειρογράφων ἐν πρωτοφανεῖ ἀταξίᾳ, ἀμέσως ἔθιξα τὸ θέμα τοῦτο, πάντοτε φλέγον ἐν Ἰθάκῃ.

Μοῦ ἀπήντησε μὲ τὴν ἔξοχον μετριοφροσύνην αὐτοῦ ἀλλὰ καὶ τὴν ἰδιοφυή ἐνγλωτίαν του, τὴν ἀπαράμιλλον, καθ' ἥν οἱ λόγοι κελαργύζουν ἐκ τοῦ στόματός του ἡρεμοι, χωρὶς οὐδέν ποτε γλωσσικὸν πρόσκομμα, τὰ ἔξης ἀτινα ἐν περιληπτικῇ συνόψει παρασθέτω διὰ τὸ μέγα κῦρος τοῦ ἀνδρός.

Δὲν εἶμαι ἀρχαιολόγος, μοῦ εἶπε, δὲν εἶμαι εἰδικός, καὶ ἐπομένως δὲν ἔχω τὸ θάρρος νὰ διατυπώσω κατηγορηματικὴν γνώμην ἐπὶ τοῦ θέματος τούτου. Τὰς σκέψεις μου μόνον σᾶς ἐκθέτω εὐχαριστώς. Νομίζω ὅτι τὰ γεωγραφικὰ ἐκ τῆς Ὁδυσσείας ἐπιχειρήματα τῶν ἀρνούμενων εἰς τὴν ἀγαπητήν μου τάντην νῆσον τὴν ταυτότητά της πρὸς τὴν ὁμηρικὴν Ἰθάκην εἶναι εὐλογοφανῆ.

Ἄλλ' δι πατήρ τῆς ποιήσεως δι' ἐμὲ δὲν εἶναι γεωγράφος καὶ εἰς τὰς γενικὰς γεωγραφικὰς περιγραφὰς του δὲν μοῦ φρίνεται ἀπατούστος.

Οὗτο π. χ. ἔαν ἡ Ἰθάκη «πανυπερτάπη εἰν' ἀλι κεῖται πρὸς ζόφον» δὲν εἶναι δυνατόν, κατὰ τὸν γεωγραφικὸν χάρτην τοῦλάχιστον, νὰ περιβάλλεται ὑπὸ πολλῶν νήσων ὡς ἀπαιτοῦν οἱ αὐτοὶ στίχοι τῆς Ὁδυσσείας. Άλλ' ἔαν δι Ομηρος δὲν εἶναι γεωγράφος, εἶναι δμως ζωγράφος πρώτης δυνάμεως τῶν τοπείων, τὰ ὅποια περιγράφει, ἀλη θῆς ἀκούσαρεις. Ἔγω δὲ μελετῶν ἐπὶ τόσον χρόνον τὴν τοπογραφίαν τῆς νῆσου ταύτης φρονῶ ὅτι τὰ βλέπω πανταχοῦ τὰ δμηρικὰ τῆς Ιθάκης τοπεῖα, καὶ μόνον τὰ πρόσωπα τὰ δποια δρῶσιν εἰς τὸ ἀπαράμιλλον ἔπος, ταῦτα βλέπω μόνον διὰ τῆς φαντασίας.

Αὕτη εἶναι ἐν συνόψει ἡ γνώμη τῆς Αὔτου

«Υψηλότητος διότι ἡ διδασκαλία αὐτοῦ ἐπὶ τοῦ

θέματος τούτου ὑπῆρξε μακρὸ καὶ ἀναλυτική.

Απῆλθον τῆς «Νηρηΐδος» ἀφοῦ ἔξεφρασα πρὸς τὸν σοφὸν δσον καὶ φιλάνθρωπον Ἀρχιδουκα τὴν εὐγνωμόσύνην μου διὰ τὴν εὐμενείαν του. Ἐπανῆλθον δὲ εἰς τὴν «Πάραλον»

διὰ τῆς ιδίας αὐτοῦ λέμβου, εἰς τὴν δποιαν ἀπονέμει λατρείαν, ὡς εἰς ἔμψυχον ὑπαρξιν. Τοῦτο δέ, διότι ἡ λέμβος αὐτῆ εἶναι ἡ μόνη περιστωθεῖσα ἐκ τοῦ ναναγίου τῆς πρώτης αὐτοῦ θαλαμηγοῦ, «Νηρηΐδος» καὶ ταύτης, ητὶς συνετρίβη τομεράν τινα νύκτα ἐπὶ ὑφάλου παρὰ τὰ παράλια τῆς Ἀλγερίας, κατωρθώσαντος τοῦ «Υψηλοῦ αὐτῆς Κυθερώντος νὰ σώσῃ διὰ τῆς λέμβου ταύτης δλον αὐτοῦ τὸ πλήρωμα.

Ἡ τοπογραφία τῆς Ἰθάκης δικαιώνει πληρεστατα τοῦ Ἀρχιδουκὸς τὰς γνώμας.

Οὗτο εἰς θέσιν Μαραθία ἐπὶ μικροῦ δροπεδίου δπον καὶ σήμερον ὑπάρχουν καλύβαι καὶ φράκται ποιμένων, ἡ ἐντύπωσις ἀνταποκρίνεται πληρέστατα, οὕτως εἰπεῖν φωτόγραφική, πρὸς τὴν περιγραφὴν τῆς θέσεως, δπον ἐνέμοντο οἱ χοιροὶ τοῦ Εὑμαίου καὶ οἱ κύνες οἱ δποιοὶ περικυλώνουν τὸν ἐπισκέπτην μὲ ἐμμανεῖς ὑλακάς νομίζει τις ὅτι ἀνήκουν καὶ σήμερον εἰς τὸν πιστὸν τοῦ Ὁδυσσέως ὑπηρέτην.

Άλλα θαυμασία εἶναι ιδίως ἡ δμοιότης τοῦ σπηλαίου, πρὸς ἔκεινο, ἐντὸς τοῦ δποιοὶ οἱ Φαίακες ἐκόμισαν κοιμώμενον τὸν Ὁδυσσέα. Ο θόλος αὐτοῦ, αἱ εἰσοδοὶ του αἱ σχεδὸν ἀβατοί, οἱ ἀπαράμιλλοι χρωματισμοὶ αὐτοῦ ἀναπαριστοῦν αὐτὸν τοῦτο τῶν Ναϊάδων νυμφῶν τὸ ἀντρὸν ἔξοχος δὲ παραστατικὸ εἶναι καὶ οἱ γραφικοὶ σταλακτίται οἱ δντως διαφανεῖς, ὡς ἔαν κατὰ τὴν φράσιν τοῦ θείου ποιητοῦ ὑφαναν αὐτοὺς τῶν νυμφῶν αἱ χειρες

ἐν διστοὶ λίθοι περιμήκεις. ἐνθα τε νύμφαι φάρε ὑφαίνονται ἀλιπόθρφα

Ως καὶ αὐταὶ αἱ μέλισσαι, αἱ δποιαι δὲν διέφυγον τοῦ Ομήρου τὴν περιγραφὴν, βομβών καὶ αὐταὶ ἔτι καὶ σήμερον κύκλῳ τοῦ σπηλαίου, δπον καὶ ἡ θέσις δνομάζεται ἔτι «στὰ μελίσπια».

Άλλα καὶ οἱ πάνορμοι λιμένες καὶ δ λιμὴν τοῦ Φόρουνος καὶ τὸ Νήριτον δρος ἀνταποκρίνονται θαυμασίως πρὸς τὴν δμηρικὴν περιγραφήν.

Τὸ παραδοξὸν δὲ εἶναι ὅτι καὶ δμηρικαὶ δνομασίαι θέσεων διεσώμησαν ἔτι καὶ σήμερον διὰ τῶν αἰώνων. Ἄγρι π. χ. λέγεται ἡ θέσις, εἰς ἥν ἡ ἀρχαιολογικὴ τοπογραφία τοποθετεῖ τὸν Ἀγρόν τοῦ Λαέρτου. Καὶ δ βράχος τοῦ Κόρακος φέρει λκόμη καὶ σήμερον τὸ αὐτὸν δνομα.

Δύσκολον δντως εἶναι νὰ φαντασθῇ τις, ὅτι ἡ ἔκ τῆς καθόδου τῶν Ἡρακλειδῶν σύγχυσις ἀνέτρεψε τὰ δνόματα νήσων καὶ ἐβάπτισε ἀλλας ἀντ' ἀλλων, ἐνῷ ἡ παράδοσις διετήρησε τὰς δνομασίας εἰδικῶν διεσεων δπως εἶναι ἔτι δυσκολώτερον νὰ φαντασθῇ τις ὅτι τοιαύτη πλιστοπροσωπεῖα, ἔαν ἤθελε συντελεσθῇ, θά

διέφευγε τὴν προσοχὴν δλων τῶν Ἑλλήνων συγγραφέων, ἀπὸ τῆς ἀρχῆς τῶν ιστορικῶν χρόνων μέχρι τῶν τελευταίων γεωγράφων τῆς ἐσχάτης παρακαμῆς τοῦ Ἑλληνισμοῦ. Δὲν ἡδύναντο ταχα νὰ ἔννοησουν καὶ ἐκεῖνοι τὸν Ὁμηρον;

Άλλ' οὐς ἐπιτίσωμεν ὅτι ἡ σκαπάνη τῶν Γάλλων ἀρχαιολόγων, εἰς οὓς δ Ολλανδὸς Μεικήνας ἀνέμιτρη τὴν νέαν ἀρχαιολογικὴν ἔξερευνην της Ἰθάκης, ίσως εντυχήσῃ ὡς ἡ τοῦ Σλῆμαν ἐν Μυκήναις καὶ Τροίᾳ καὶ δι τοποκαλυπτόμενον, τις ἡξεύρει, τὸ ἀνάκτορον τοῦ Ὁδυσσέως θὰ θέσῃ τέρμα, εἰς ἀμφισβητήσεις, αἵτινες πλὴν τῶν ἐν τῆς δμηρικής γεωγραφίας ἐπιχειρήματων, οὐδὲν ἔτερον ἔχουσι έρεισμα.

EMMANOYLA S. LYKOUDΗS

Ο ΠΟΙΤΗΣ Δ. Π.

ΕΡΓΟΝ Θ. ΘΑΜΠΟΥΛΟΥ

ΤΗΣ ΜΑΞΙΜΟΣ Ο ΑΝΔΡΑΣ

—ΑΠΟ ΤΟΝ ΑΚΡΙΤΙΚΟ ΚΥΚΛΟ—

Πλατύς ἀνοίγεται δὲ κάμπος τῆς Ἐφέσου, ὅπου θὰ γένη τὸ «Χαροπάλευμα τοῦ Διγενῆ Ἀκρίτα». Στὶς ἄκρες τοῦ κάμπου, δεξιὰ καὶ ἀριστερὰ, φαίνονται τάφοι μαρμάρειοι, καὶ διψήνοται ἀπακτα καὶ ἀραδιαστὰ τὰ κυπαρισσούμενα. Στὸ βάθος σκοτεινὴ μέσα σὲ καταχυτὰ σηκώνει τὴν κορυφὴ τον ἔνα βουνό, καὶ σὰ πλάγια τον πόδες τὰ δεξιά, ἔνας δρόμος σὰν ἀσποῦ πορδέλλα κατεβαίνει τὸν κατήφορον ὡς ἐκεῖ ποῦ τελειώνει δὲ κάμπος. Καταμεσῆς τοῦ κάμπου ἀσποῦσσον τὰ μαρμάρεια ἀλώνια, καὶ ἐμπόρες, ἀριστερᾷ, τεράστιος ἐγκώνται μὲν ταράτσες καὶ πολεμίστρες τετράγωνες δὲ Πόλεις τῆς Ἀμφὶ τῆς Ἐφέσου. Ἐπάνω σὲ μὰ ταράτσα τοῦ Πόλεων προβάλλει διὰ μίαν στιγμὴν τὸ γυγάντιον ἀνάστημα τοῦ Διγενῆ Ἀκρίτα. Κάτω, στὸν Πόλεων κοντὰ καὶ σὲν ἀρχὴ τοῦ κάμπου, εἶναι συναγεμένοι οἱ Ἀπελάτες δλοὶ μὲν τοὺς ἀνδρειωμένους Χιλιοπάπποι, Ἀπλορράβδη, Πόρφυρα καὶ ἄλλους συντρόφους τοῦ Διγενῆ, καὶ περιμένοντες τὰλογία των, πότε θὰ φύσῃ ὁ μεγάλος ἀνδρειωμένος Χάρος «ἀπὸ τὰ βάθη τῆς Ἀσίας» ποῦ θὰ παλέψῃ μὲν τὸν Διγενῆ. Χιλιάδες κόσμος περιμένοντες τούγρῳ νὰ ἴδοντες τὸ χαροπάλευμα. Μέσ' ἀπὸ τοὺς Ἀπελάτες δύμας λείπει τὸ καμάρι των, λείπει δὲ ἡ Ἀμαζώνα Μαξιμό. Οἱ σαλπιγγες ἐσήμαναν ἀπὸ πολλὴν ὥρα τὴν σύναξι, μὰ δὲ η Μαξιμό δέν φαίνεται πονθενά. Κι' ἐμεῖς ποῦ οἱ ἀνδρειωμένοι ἀνακατωμένοι μὲ τοὺς Ἀπελάτες ἐφωτισσαν ἀνάμεταξύ των τί γὰρ ἔγειρεν δὲ η Μαξιμό, προβάλλει στὴ μέση ἔνας ἀσπρομάλλης γέρος τραγουδιστής, καὶ ἀρχίζει μέσα στὴ βαθειὰ σιωπὴν δλῶν νὰ τραγουδῇ στὸ Γιογκάρι τον αὐτὸν τὸ τραγούδι:]

Μακρὰν ἀπὸ τῶν ἀνδρειωμένων τὰ πιστὰ τὰ χέρια
Κι' ἀπὸ τῶν Απελατῶν τὰ δασωτὰ λημέρια,
Μὲ σύντροφο τὸν Θάνατο τὸν καβαλλάρη
Ἀνδρα νὰ βρῇ γυρεύει η Μαξιμό νὰ πάσῃ.

Σ' ἐν' ἄλογο χιονᾶπο ἀνέβη ἀνάλαφρη
Μὲ στρογγυλὰ καὶ δλόρδα στήθη σὰν ἀσπίδες
Μὲ μάτια γαλανὰ καὶ γοογοκίνητα
Καὶ μὲ λυτὲς στὴν πλάτη τὶς ξανθές πλεξίδες,

Σὰν φλόγες ποῦ στὸ πέρασμα τὶς ἔσπρωχην
Πλοω συρτες δὲ μπάτης,
Τὶς ἔσμιγε η δρυμὴ τον μὲ τοὺς ὕμους τῆς
Καὶ σὰν ξανθὰ φτερὰ τὶς ἀπλωνε — φτερά τῆς.

Ψηλή, μαομαροτράχηλη — κατάλευκα
Τοιγάρῳ τῆς πετοῦσαν περιστέρια,
Καὶ τῆς φιλοῦσαν τὰ φτερὰ — δὲν τῆς ἐμόλιναν
Τὸ σῶμα ἀνθρώπου η μάτια η χείλη η χέρια.

Τώρα η λαχτάρα μέσα τῆς ἔσοδίωσε
— Μάνη ηταν η ἀρά μάνη —
Νὰ τρέξῃ μεσ' στὸν κόσμο μὲ τὸν Θάνατο,
Τὸν ἄνδρα ποῦ τῆς πρέπει ναῦδη.

Ο Θάνατος λεβέντης χαλκοπόδιοπος
Μὲ μάτια σκοτεινὰ σὰν τρίβαδα πηγάδια,
Καὶ μὲ μαρδάνα κάτασπρο, ἐνα σάβανο
Ποῦ σὰν σημαῖα σαλενεί στὰ σκοτάδια,

Περοῦ, κι ὁ Μάνδος τον λυγίζεται
Μὲ τῶμορφο στὴ ράχη παλληκάρι,
Ἀγέραστο κι ἀγέλαστο
Κι' ἀνίκητο στὰ νᾶτα καὶ στὴ χάρι.

Κρατεῖ τὸ χαλινάρι τον ἀχαλάρωτο
Στὸ χέρι τῶνα,
Καὶ στὸ ἄλλο — σὰν διαμάντι γαλαζόφωτο
Φορεῖ τὸ ἀστροπελέκι — γι' ἀρφαβῶνα.

Κι' οἱ δυὸς περνοῦντι ζενγάρι έπάνω στάλογα
— Τὸ τρέξιμό των τοίζει σὰν χαλάζι —
Καὶ μέσ' στὸν κάμπο γέρνει γέρνει δὲ Θάνατος
Κοντὰ στὴ Μαξιμό κι ἀναστενάζει.

Αὐτὸς δπον ἄλλο δὲν ἐγνώρισεν εὖδω
Παρὰ τοῦ κόσμου τὴν κατάρα,
Σὰν ἔνας ἐρωτάρος φαίνεται ἀπόρας
Ποῦ τρέμει ἀπὸ τῆς ἀγάπης τὴν λαχτάρα.

Τὴν Μαξιμό στὰ μάτια μέσα ἐκοίταξε —
Στὰ μάτια ποῦ δὲν πλάνεσαν κανένα —
Κι' αὐτὰ τὰ λόγια τῆς ἐπόρφερε
Μὲ χείλη ποῦ κανεὶς δὲν τάχει φιλημένα.

« — Ω Μαξιμό, ἀσπιδόστηθη τοῦ Διγενῆ Ἀμαζώνα,
Τὸ ξέρεις, εἴμαι ἀδάνατος, κι' εἰσαι θυητὴ τονγώνα.

« Λατρεύω σε, ὑπεράνθρωπη δουλεύρα τοῦ πολέμου,
Εγὼ ποῦ δὲν ἀγάπησα κορμὶ θυητὸ ποτέ μου.

« Ποιὸν ἄλλον θαύμης γι' ἄνδρα σου μέσα στὰ ἐπίγεια μέρη
Τὸ ἀστροπελέκι νὰ φορῇ γιὰ δακτυλίδι τον στὸ χέρι;

«Ποιὸν ἀλλον θάνογης κι' ἄψυχη στὴν ἀγκαλιὰ τὰ σ' ἔχῃ,
Κι' ἀχώριστος στὰ σύμπαντα πάντα μὲ σὲ νὰ τοέχῃ;

«Ἐγώ εἴμαι ὁ καβαλλάρης ποῦ νυχτώνεται
Μέσ' σιν γολάζιων κάμπων τὰ βελοῦδα,
Καὶ σὺ θά εἶσαι ἡ χνουδάτη κι' ἀχνοφάσιστη
Τῶν ἀμαράντων ποίνων πεταλούδα.

«Πάρε με, πάρε με ἀνδρα σου, κι' δλοι δὲς μὲ λένε Χάρο,
Πάρε με σὺ γιὰ σκλάβο σου ποὺν σκλάβα ἐγώ σὲ πάρω».

Η Μαξιμώ γνωῖει καὶ περήφανη
Κοιτάζει τὸν ἀσύγκριτο ἔρωτάρη,
Καὶ τῆς ἐφάνη τώρα πᾶς ἀγάπησε
Πανώρη καὶ γιγάντιο παλληκάρι.

Τρέμει — ἀπὸ φόβο ἡ ἔρωτά ; —
Χλωμάζονταν τοῦ προσώπου της τὰ κάλλη,
Κι' ἀπὸ τὸ ἄλογό της ἄφωνη ἐγνυδε — ἐγνυδε
Στοῦ ὠραίου τοῦ καβαλλάρη τὴν ἀγκάλη.

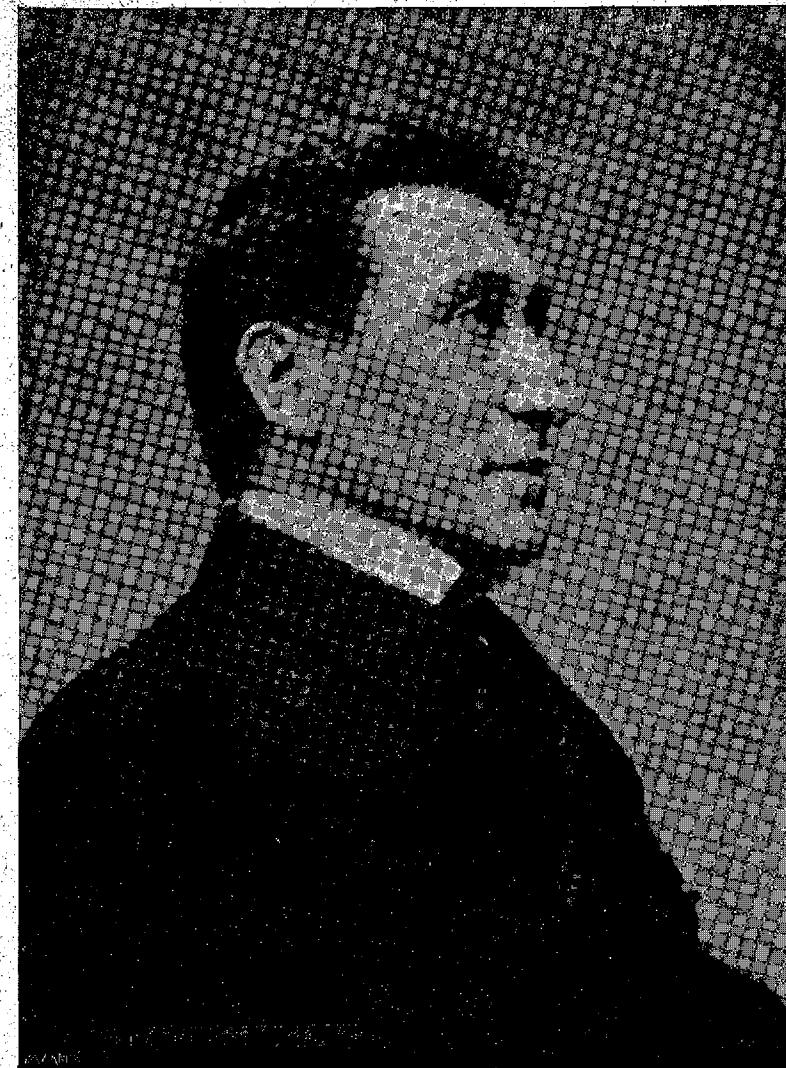
Κι' αὐτὸς ποῦ ἀρχήτερα τὴν ζήτησε
Γινναῖκα νὰ τὴν πάρῃ,
Κρατεῖ στὴν ἀγκαλιά του μὰ κατάχλωμη
Μιὰ πεδαμένη, ἔνα πουφάρι!

Καὶ φεύγει μίλια παίρνει ὁ Μάνδος του
Σχίζει βουνά καὶ δάση,
Καὶ μέσ' στοὺς κάμπους χάνεται πειδὶ γλήγωρα
Στὰ σύνοφρα τὸ ἀπέραστα νὰ φθάσῃ.

Κι' ἐμεῖ ποῦ οἱ κάμποι ὀλόγυρα ἀναστέναζαν
Στὸ πέρασμα τὸ διπλαγκαλιασμένο,
Τῆς Μαξιμῶς μονάχο κι' ἔρμο τὸ ἄλογο
Ἐγνώιζε στοὺς λόργους λυπημένο.

[Αραστέναξε τὸ Γιογκάρι τοῦ Τραγουδιστῆ μὲ τὸ τέλος αὐτὸ τοῦ τραγουδιοῦ, καὶ λόπη σιωπῆλη ἔχυμηνε στὴν ὅψι τῶν Ἀνδρειωμένων δλων. Τὴν σιγμῆν ὅμως ἐκείνην ἔνα βούνσμα τρομάφας ἐτάραξε τὰ πλήθη τριγύρω... Ἀπὸ τὸν δρόμο τοῦ βουνοῦ ἐφάνηκε νὰ φοβολᾷ τὸν κατήφροδο σὰν σύγνεφο σκοτεινὸ ἔνας Ἀνδρειωμένος στὸν Μάνδο του καβάλλα ποῦ ἥσχετο νὰ παλέψῃ μὲ τὸν Διγενῆ Ἀιράτα ἐπάγω στὰ μαρμαρένια ἀλώνια. Κι' ὁ Διγενῆς ποῦ τὸν ἐπεριμένει ἀπὸ τὸ Διακατό τοῦ Πύρεγον, ἐχάρηκε σὰν τὸν εἶδε, κι' ἐτρεξε ω' δρματωθῇ].

(Βιέννη) ΛΑΜΠΡΟΣ ΑΣΤΕΡΗΣ

ΕΡΜΕΤΕ ΝΟΒΕΛΛΙ

ΣΚΛΑΒΕΣ ΨΥΧΕΣ

Σὰν ζωὴ καὶ σὰν παραμίθι.

Τὸ πρόσωπο τοῦ παιδιοῦ ἔλαμπε ἀπὸ χαρᾶ.
Τί δραὰ κυματάκια! Κρεμᾶ τὸ χεράκι του
νὰ πατεῖ μαζί των, ποῦ ἀνοίγουν τὸν δρόμο
στὴ βάρκα καὶ τὴν ἀποχαιρετοῦν χαδεύοντας
τὰ πλευρά της. Ἀπὸ τὴν οκέψι ποῦ εἶναι χυμένη βαθειά στὸν πατέρα τὰ μάτια, ἀνήσυχα,
ἐρευνητικά, τίποτε δὲν μαντεύει. Περνοῦν δια-

πλόνονται στὴν ἔηρα ἐπάγω, καὶ τὸ ἔθημο
σπίτι των φρίνεται δλοένα σὰν φεύτικο.

— Ποῦ πάμε, πατέρα;

Δυὸς ψυχές ταξιδεύοντες, ποῦ ἡ μιὰ δὲν ἔγνωρισε ἀκόμη τὸ δνειρό καὶ μάταια στὴν ἀγκαλιά του ἔζησε ἡ ἄλλη. Νὰ φύγῃ ἥθελε τὴν

Εένη ψυχή, ποῦ ήλθε νὰ θρονιάσῃ μέσα του κοντά στήν ψυχή του τὴν ἀληθινή, καὶ παραμόνευε, ἄγρυπνη πάντα, νὰ σταματήσῃ κάθε του δουκή πρός τη λαζα.

Καὶ πῶς τὸν ἀκολουθοῦσε βῆμα μὲ βῆμα! Πῶς ἡτον ἔτοιμος πάντοτε νὰ φιχθῇ τυφλὰ στὴν ἀγκαλιά της! "Ολες ἔκεινες οἱ στιγμές, ποῦ φωτίζουν μάν δλόκληρη ὕπαρξι μὲ φῶς ἥρεμο καὶ εὐλογημένο τότε ποῦ ἀρχίζουν ἔνα ἔνα τὰ ἀστρα νὰ κάρνωνται ἀπ' τῆς ζωῆς τὸν δρῖζοντα καὶ μέσα στὸ παρελθόν νὰ ξαναζούμε, ἥταν σβυτισμένες μέσα του:

Εἴκοσι χρόνων ξενητεύθηκε. Στὸ ἄγνωστον μέσα ήθηλήσε νὰ στήσῃ τὸ εἰδωλόν του. Ἡ μητέρα του, ποῦ μόνον μητέρας στοργὴ βλέπει τόσο μακριά, τοῦ εἶτε: "Οπού καὶ νὰ πάς, θάναι μαζί σου αὐτὸ ποῦ θέλεις νὰ φύγεις.

Καὶ ἡ φωνὴ τῆς ἔμοιαζε σὰν προφητεία.

Ἐνα δόριστο συναίσθημα ἐκλείδωνε τὰ χεῖλη του. Οὐτέ η ἀγάπη τῆς Ἰόνης, η πιὸ ἀγνή, η πιὸ δινειρεμένη, ἡ μπόρεσε νὰ φρέψῃ γιὰ πολὺν καιρὸν τὸ ἀνθος ποῦ ἔσανογε στὴν ψυχὴ του. Θαρροῦσες πῶς προσποιοῦσε ν' ἀποκούψῃ κάποιο μυστικὸν ἄπο τὰ μάτια της—διμορφα μάτια πλασμένα γιὰ ν' ἀγαποῦν καὶ ν' ἀγαπῶνται—καὶ νὰ τὸ θάψῃ δσο τὸ δυνατὸν πιὸ βαθεῖα μέσα του. Ἐκλείστο σὲ μιὰν αἰώνια νύκτα, καὶ ἀπονα, σὰν μὲ ἔνο χέρι, αὐλάκωνε μὲ τὴν σκέψη τὸ στῆθος του.

Τοῦ παιδιοῦ του ἡ γέννησις ποῦ δὲν ἐπέ-
ζησε ἡ μητέρα του ἦτον γι' αὐτὸν κακός
οἰωνός. Ὅσο ἐκεῖνο μεγάλωνε, τόσο ἐβλεπε
καθαρώτερα τὸν ἑαυτόν του, δεσμώτη μέσα σ'
ἔνα τριψερὸ λαιοεντὸ σωματάμι.

Καὶ δύνως, τί ὁρες ζωῆς ἀλησμόνητες! Τί
ὅνειρα ἀδελφωμένα μὲ τὰ πιὸ σπάνια χρώ-
ματα σάνι ἀπὸ μιὰ μεγάλη τέγνη]

Μά, ποῦ θὰ εἰνιστεί η ματιά του την μορφή, έκεινην πού έπαιρον τὰ δύνειρά του από μια ζωή άγνωστης διμορφίας, δύπο τεχνιτης αυτός, την έπλαττε μὲ τη σημερινή ψυχή, την άρρωστη, τη σκλαβωμένη από την ζωή;

Ἐνας ζωγράφος θὰ τὸν ἔωγράψει μὲ δυὸ γορμμές. Τόσο ἀπλῆ ἦτον ἡ ζωὴ του· Ἡ λατρεία τοῦ ὄντος· Ἀλλο τίποτε. Δυὸ γορμμές ἀδρὲς καὶ ἀπλὲς οὐ ἀπέδιδαν μίαν ὀλόκληρην ὑπαρξην. Ἐπειτα, ὁ πόνος. Ἐμοιαζε ἡ ζωὴ του μὲ τὴν ζωὴ τοῦ δένδρου ποῦ ἀνοίγει τὴν ἀγκαλιά του στὴ χαρὰ μὲ τὴ στολὴ του τῇ νυφιάτικῃ, μὰ ποῦ τὸ

κρατεῖ ἢ γῆ σκλαβωμένο σὰν μητριά ἀπόνη.

Στὸ μέτωπό του ἐφαίνετο μιὰ βαθεῖα γοαμῆ, ἀπλόνετο στοὺς κροτάφους ἐπάνω, κ' ἐσκίαζε σὰν σύννεφο τὴν ματιά του.¹ Ήτον ἡ ἔνη ψυχὴ ποῦ κατοικοῦσε μέσα του καὶ εἶχε οὐλάβα της τὴν ζωή του.

Τοέχει ἡ βάρκα κυνηγῶντας, ἔνα ὄνειρο
Γέρνει τὸ μικρὸ στοῦ πατέρα τὸ στῆθος, πτοη-
μένο ἀπὸ τὴ σιωπὴν, νὰ πάρῃ θάρρος. Χαμο-
γελᾶ στὸ πέταμα ἐνὸς γλάρου ποῦ ταξιδεύει
μᾶζι τους πότε ἐμπρόσ, πότε δίπσω, καὶ τοὺς
συνοδεύει ὥρες δόλοπληρες τώρα, μὲ τὸ μονό-
τονό του τὸ χρᾶμμο. Μὰ ἐσταμάτησε καὶ αὐ-
τός, σὰν νὰ τὸν τρόμαζε ἡ ἀτέλειωτη εἰκὼν
τῆς μοναξιᾶς, καὶ δοχισε νὰ πετῷ πίσω σε κά-
ποια συντροφεμένη σπηλιά, ποῦ ἔχειε μέσα
της τῆς ἀγάπης τὸ θάλπος.

Τὸ βλέμμα τοῦ πατέρα ἐπεις ἐπάνω στὸ
ἥρεμο μέτωπο τοῦ παιδιοῦ. Ή ἴδια γραμμὴ
ἀπλόνεται, κατεβαίνει ἀπὸ τὸ μέτωπο καὶ στε-
φανόνει τοὺς κροτάφους του. Στὴ γραμμὴν
αὐτῆς ἐπάνω ἐμελέτησε τόσες φορὲς προσεκτικὰ
καὶ ἀνεύρισκε τὸν ἄρροντο κρίνο ποῦ τοὺς
ἔνωνε. Ἡτον ἀπαλή, ἀδρατη σχεδόν μὰ ξεπε-
τοῦσε ὄλοιζωντονη στὰ δικά του τὰ μάτια. Κα-
νένας ἄλλος δὲν ἡμπόρεσε νὰ διακρίνῃ διτὶ^{διτὶ}
εκείνος ἐδιάβαζε μὲν μεγάλα ἀτέλειωτα γράμ-
ματα: μιὰν ἀδρατη κίνησι τῶν βλεφάρων, που
ἐμοιαζε σὰν μακρυνό κλάμα καὶ σὰν προσπά-
θεια νὰ διώξῃ τὴν ἀγνωστη σκιὰ ποῦ θόλωνε
τὴ γαλήνια, τὴν ἀνοιξιάτικη χαρά.

² Εσκυψε κ' ἔφιλησε τὰ μαλλιά τοῦ. Οὐνπως εἶχε σφύσει σιγά σιγά τὴ γραμμή, καὶ τὸ πρόσωπο τοῦ παιδιοῦ ἐλαψε τὴν ἄδολη τοῦ χυνσαφιοῦ λάμψι.

Καὶ τρέχουν ὀλοένα στὸ ταξίδι τους.
Καὶ ἔγινε σὰν μιὰ μεγάλη, παμμέγιστη
ἔστια φωτεινή, ἔνα θαυμάτῳ ὄντεομένο φῶς, ποῦ
ἔπλεε μέσσα ἔκει ἡ βάρκα, στὴν ἀκίνητη θά-
λασσα ἐπάνω, τὴν ἥρεμη χωρὶς κύματα, χωρὶς
θυμούς, σὰν ἀπὸ ἀσῆμι λυωμένο. Δὲν τὴν ἐτά-
ραίτε πνοὴ καρμιά. Καὶ κανεὶς δὲν τὴν ἔβλεπε
μὲ τὰ ἀνθρώπινα, τὰ γῆινα μάτια. Μὰ ὑπάρ-
χει αἰώνια γιὰ τῆς ψυχῆς ἔκεινες, ποῦ ζοῦν,
πάντα νοσταλγοῖ, στὴν γῆν αὐτῆν ἐπάνω. Κ'
ἐσταμάτησε ἡ ζωή, κ' ἐσταμάτησαν τα στοιχεῖα,
μήν τύχῃ καὶ ταράζουν τὸ ταξίδι τὸ μαγεμένο.

Ταξιδιώτες, ποὺ πέρασαν ἀπ' ἐκεῖ, διηγοῦνται σὰν μιὰ μακουνή μυθική παράδοσι. Μέσα

Ἐνα φανταστικὸν ἡλιοφασίλεμα, ποῦ δὲ οὐρα-
νὸς στολίσθηκε μὲ τὰ πιὸ πλούσια, τὰ πιὸ δι-
αφορα χρώματά του, ἐχύνθηκ' ἔξαφνα ἑνα σκο-
ιδιό πυκνό, σᾶν θανάτου εἰκόνη, σᾶν σύζιτο

ζωῆς θλιβερό. Μα, ποῦ δὲν ἀρκεῖ τίποτε νὰ σταματήσῃ τοῦ κόσμου τὴ ζωή, ἀρχισε σὲ λίγο νὰ στολιζεται καὶ πάλι ὁ οὐρανὸς ὄλογχυσος, καὶ στην ἀγάπη νὰ χαμογελᾷ.

ΚΙΜΩΝ ΜΙΧΑΗΛΙΔΗΣ

ΑΝΕΚΔΟΤΑ ΚΑΙ ΑΥΤΟΓΡΑΦΑ ΑΠΟΜΝΗΜΟΝΕΥΜΑΤΑ ΙΩ-
ΑΝΝΟΥ ΒΟΥΡΟΥ ΙΑΤΡΟΥ ΤΟΥ ΒΑΣΙΛΕΩΣ ΟΘΩΝΟΣ *

1853.—Τὸ ἔτος τοῦτο ἡρχισα ὑπὸ αἰσιω-
έρους οἰωνούς ὡς πρὸς τὴν ὑγείαν μου καὶ
ἡν̄ ὑπηρεσίαν μου. Παρευρέθην εἰς τὸν ἐπι-
ήμουν χαριτισμὸν καὶ εἰς τὸν χορὸν τοῦ
ἔτους ἔτους. Ἐνῷ ἀπὸ τοῦ 1847 ἔτους πάν-
τοτε πάσχον ἔμενα οἰκουμδῶν καὶ βασανιζό-
μενος ὑπὸ τῶν παθῶν μου.

15 Ταγοναράιον.—Σήμερον ἐνθ εἰργαζόμην
μετὰ τοῦ Βασιλέως ἐπὶ τῆς ὑγειονομικῆς συμ-
βάσεως, διέκοψεν ὁ Ἰδιος καὶ μὲ νρώτησε
τοῖον θεωρῶν ὡς οὖτιν ὑπουργὸν τῶν Ἐσω-
εργαῖδν καὶ ποῖον τῆς Δικαιοσύνης ἐπειδὴ¹
φύκειται νὰ διορίσῃ ἄλλον ἀντὶ τοῦ Ρήγα
Παλαμήδη καὶ νὰ ἀναπληρώσῃ τὸν ἔλλειποντα
ις τὸ ὑπουργεῖον τῆς Δικαιοσύνης, καὶ ὅτι
τρέπει νὰ είνει ὁ πρῶτος αὐτόχθων, νὰ είνει
πιτήδειος διὰ νὰ οἰκονομῇ τοὺς ἀνθρώπους
ῳδὸς νὰ κάμη παρανομίας καὶ νὰ ἔχῃ νοῦν
δὲ ἄλλος νὰ ἔχῃ κρίσιν καὶ δικαιοσύνην,
ὅστε νὰ κάμην διορισμοὺς καλούς, δὲν είνει δὲ
ἀνάγκη νὰ είνει πολυμαθῆς. Διὰ ὑπουργὸν τῶν
Ἐσωτεροιδῶν ὅτι τὸν ἐπούτεινά τινες τὸν

Αμβροσίαδην, ἀλλοι τὸν Ροντόπουλον καὶ ἀλλοι τὸν Μοναχίδην. “Οτι τὸν Ἀμβροσίαδην ὑνοεῖ μὲν, ἀλλὰ δὲν τὸν θεωρεῖ ἄρμόδιον, ὃς τὸν υφνὸν καὶ μὴ συμβιβάζόμενον μὲ τοὺς ἀνθρώπους. Τὸν Ροντόπουλον θεωρεῖ ἄξιον, ἀλλ’ ικανόμη δύγνωστον. Τὸν Μοναχίδην δὲν ἔγνώ-

ιε μὲ ἀφῆκε νὰ σκεφθῶ. Προσαχθέντος τοῦ ὄγου, εὐδον εὐκαιρίαν νὰ παρατηρήσω εἰς τὸν βασιλέα, δι τι κατὰ δυστυχίαν ἔξετάξων καὶ διαρόνων αὐτόχθονας καὶ μὴ αὐτόχθονας, Γάλιον, Ρώσσους καὶ Ἀγγλους, Πελοπόννησίους, Ρουμελιώτας καὶ νησιώτας ἐμβαίνει εἰς ἕνα οἰλὺ στενὸν κύκλον καὶ ή ἐκλογὴ εἶνε πολὺ ύστορος, δι τι εἶνε καιρὸς πλέον νὰ παρατηρήσῃς διαποίεις αὐτάς καὶ νὰ ζητῇ τοὺς ίκανοὺς.

ἀνθρώπους διὰ νὰ τὸν ὑπηρετήσωσιν δπού καὶ ἀν τοὺς εὗρῃ. — «Νομίζεις, μὲ ἀπεκριθῆ μὲ ζέσιν, ὅτι ἔφθασεν αὐτὸς ὁ καιρός; Νομίζεις τῷντι ὅτι ἔφθασε; διότι καὶ ἐγὼ τὸ θέλω, καὶ ἐγὼ αἰτηθάνομαι τὴν ἀνάγκην αὐτῆν. Δὲν εἶνε τάχα κίνδυνος ἀκόμη, μὴ οἱ Πελοποννήσιοι ἢ οἱ ἄλλοι, μὴ οἱ προσύχοντες κ.λ.π. δυσαρεστηθέντες ζητήσωσιν ἀναστατώσεις; » —

«Οὐ καὶ οὐδὲ ἔφθασε, Μεγαλειώτατε, καὶ ἀφό-
βως ἡμπορεῖτε τώρα νὰ ἐκλέξετε ἀνθρώπους
ἴκανον· συγχωρήσατε εἰς τὸν λατρόν σας νὰ
δημιύρῃ μετά παροχοσίας. Ο λαὸς θέλει ίδει
τοῦτο μὲ εὐχαρίστησίν του, ο λαὸς ξητᾷ νὰ
διοικηθῇ, καὶ τοῦτο μόνον ξητᾷ.» Επειτα δὲ
οἱ ἀνθρώποι τοὺς ὅποιους εἰσθε ἀναγκασμέ-
νος νὰ ἔχετε δὲν σᾶς ἐννοοῦν, δὲν ἡμποροῦν
νὰ σᾶς ἐννοήσωσι, διότι εἰς τὴν ἐργασίαν σας
φυλάττετε τόσον αὐστηρὰν λογικήν καὶ τόσην
λεπτότητα κρίσεως, ὥστε εἶναι ἀδύνατον νὰ σᾶς
ἀκολουθήσωσι, καὶ πρέπει διὸ νὰ τοὺς κά-
μετε νὰ σᾶς ἐννοήσωσι νὰ κοπιάζετε ὑπερβο-
λικά καὶ τοῦτο ἀπανδῖει καὶ τὸν νοῦν σας».

— «Ἐχεις δίκαιον, μολ̄ λέγει μειδιῶν, ὅχι μόνον δὲν μὲ ἐννοοῦν, ἀλλὰ νομίζουν ὅτι ἔγω δὲν ἐννοῶ. Βλέπω καὶ ἔγω τὴν ἀνάγκην αὐτῆν, καὶ ὅτι ἡ ἐργάσια πρέπει νὰ γίνεται ταχύτερον, καὶ ἐπιθυμῶ τῷ δόντι νὰ βεβαιωθῶ ὅτι ἔφθασεν ὁ καιρός».

Ἐκ τούτου παρετήσα δι τὸ Βασιλεὺς αἰσθάνεται τὴν ἀνάγκην τοῦ νὰ διοικηθῇ ὁ τόπος καλλίτερο, ἀλλὰ ἑποτεύεται ἀκόμη. Εἰς τὴν ἰδέαν μου ταῦτην ἐστηρίχθην ἔτι μᾶλλον ὅταν ἀκολούθως ἔγινησε παρ’ ἐμοῦ πληροφορίας περὶ νέουν ἀνθρώπων καίτοι ἀνηκόντων μέχρι τοῦτο εἰς τὴν ἀντιπολίτευσιν, τούτεστι περὶ τοῦ Δοσίου, διὰ τὸν δοποῖόν μοὶ εἶτεν ὃ Ἰδιος δι τὴν ἔχει πολλὰς γνώσεις, ἀλλ’ δι τὴν εἰνε exaltē, καὶ δι τὴν ἐμπορεῖ νὰ χρησιμεύσῃ ἀν ἔχι ἀσχηγὸς ὑπηρεσίας ἀλλ’ ὑπὸ τὰς διαταγὰς ὅλ-

* Συνέχεια από τη σελίδα 166.

λου π.χ. ὡς εἰσηγητής. Περὶ τοῦ Σίμου δὲ εἶνε νοινεχῆς καὶ σημαίοφόρος τοῦ Μαυροκορδάτου.

20 Ιανουαρίου. — Τὸ πρῶτον δὲ Βασιλεὺς μὲ
ἡρωτησεν ἀν νομίζω ἀναγκαῖον νὰ ὑπάγῃ καὶ
ἐφέτος εἰς τὸ *Karlsbad*. — «Μάλιστα! τῷ
εἴτον διὰ δύο λόγους» πρῶτον διὰ νὰ λειψθῇ
ἐν καιρῷ τοῦ καύσου, ἀπὸ τὰς Ἀθήνας καὶ
ἀπὸ τὴν ἐργασίαν δεύτερον διότι συμφέρει εἰς
τὴν ὑγείαν του ἡ ἐκ νέου χρῆσις τῶν ὑδά-
των αὐτῶν». Ἐνέκρινε τὴν γνώμην μου. —
«Ἄλλ' ἔν τούτου λαμβάνω ἀφορμὴν νὰ ἐπανα-
λάβω εἰς τὴν Y. M. διὰ τὰς ἐποδέινα καὶ κατὰ
τὴν ἀναχώρησίν μας ἐντεῦθεν πέρυσι· ὅτι δηλ.
συμφέρει εἰς τὴν ὑγείαν σας νὰ οἰκοδομήσετε
οἶκιαν μὲ αῆπον εἰς δρεινόν τινα ὑλώδη τό-
πον διου νὰ κατοικῆτε τὸ θέρος, ἐπειδὴ αἱ
Ἀθῆναι δὲν συμφέρουν ἐν καιρῷ τοῦ καύσου
εἰς τὴν ὑγείαν σας». — «Μάλιστα, μὲ εἴτε,
ἔκτοτε τὸ εἶχον σκεψθῆ, ἀλλ' ἐλλησμόνησα-
τώρα θέλω τὸ ἀποφασίσει». Εἰς τὸ διάστημα
τοῦτο εἰσῆλθεν ἡ Βασίλισσα καὶ ἐπειδὴ ἦξεν-
τον διὰ ἔμελλε νὰ μὲ ἐρωτήσῃ δὲ Βασιλεὺς
περὶ τοῦ *Karlsbad* ἄρχεται οὕτως, κατὰ τὸν
συνιήθη τοόπον της:

— «Λέν είνε ἀληθὲς ὅτι ὁ Βασιλεὺς δὲν πρέπει νὰ ὑπάγῃ ἐφέτος εἰς τὸ *Karlsbad*;»

— «Τὴν ἐναντίαν γνῶμην ἔδωκα, Μεγαλειοτάτη, τώρα εἰς τὸν Βασιλέα».

— «Λοιπόν, νὰ καθήσω πάλιν ἐγὼ νὰ προσμένω; Ἀλλ' ἔαν δὲν ἥμην ἐγὼ ἐδῶ, ὁ Βασιλεὺς δὲν ἥθελεν ὑπάγει εἰς τὸ Karlsbad».

— «Τότε ἥθελεν εἰσθαι δυστυχία, εἶπον,
διὰ τὸν Βασιλέα.

— Καὶ λοιπὸν πρέπει νὰ ὑπάγῃ κατ' ἔτος;
— Ὁχι, εἶπον ἐφέτος μόνον ἀλλὰ εἶπον καὶ
εἰς τὴν A. M. δτι πρέπει νὰ οἰκοδομήσῃ εἰς
ὅρεινόν τι μέρος οἰκιάν π.λ., διότι τὸ θέρος

δύναται ο Βασιλεὺς νὰ μένῃ εἰς τὰς Ἀθῆνας». Ἐνέχοινε καὶ ἡ Βασιλισσα τοῦτο καὶ ἐν παρόδῳ ὃ μὲν Βασιλεὺς ἔπρότεινε τὸν Κιθαιοῦστρα, ἡ δὲ Βασιλισσα τὴν Οἰτην. Μετὰ τοῦτο λέγει ἡ Βασιλισσα ὅτι πρέπει ν' ἀναχωρήσῃ καὶ ἑκίνη εἰς τὴν Γερμανίαν διὰ νὰ ἴδῃ τὸν πατέρα της. Ἐγὼ εἶπον ὅτι Βασιλεὺς πρέπει νὰ ὀνοχωρήσῃ τὴν Ἰην Ἰουλίου ἔτ. παλ. ἡ Βασιλισσα λοιπὸν εἶπεν ὅτι θέλει ἀναχωρήσει τὸν Ἀπρίλιον διὰ νὰ ἐπιστρέψῃ τὸν Ἰούνιον.

24 Ιανουαρίου. — Ἀπὸ τῆς 25ῆς Δεκεμβρίου 1852 μέχοι σήμερον εἰργαζόμην μετὰ τοῦ Βασιλέως καθ' ἐκδόσην ἀπαξ, δις καὶ ἐνίοτε τοὺς

ῆς ἡμέρας εἰς τὴν ἐν Παρισίοις γενομένην
ἀγειονομικὴν σύμβασιν (ΐδε Μάιον 1852).

Ο Βασιλεὺς ἔφαίνετο ὅτι δὲν είχε διάθεσιν
νὰ δεχθῇ τὴν σύμβασιν αὐτὴν καὶ ἐγὼ εὐρι-
πόμην μεταξὺ σφύρας καὶ ἀκμονός, καίτοι μεθ'
ἥλιης τῆς εἰλικρινείας φερούμενος εἰς δόλην αὐτὴν
ἡγήν υπόθεσιν. «Οταν ἐσυζητήθη ἡ συνθήκη εἰς
ὅτι Ιατροσυνέδριον, ἔκαμα παραπτηρήσεις ἐναν-
τίας καὶ υπεστήθησα αὐτὰς ὡς ἐπωφελεῖς εἰς
ἡγήν Ἑλλάδα. Μετὰ ταῦτα ἤλθε διακοινώσις
Γαλλίας, διὰ τῆς ὁποίας ἔγραφεν εἰς δόλας
ἀλλὰς Κυβερνήσεις τὰς συμμεθεξάσας εἰς τὴν
σύμβασιν ὅτι τροπολογίας δὲν δέχεται ἀλλὰ ζη-
τεῖ νὰ ἐκφρασθῶσιν αἱ Κυβερνήσεις ἀν δέ-
νονται, αὐτὴν ὁποία εἶνε· *ναὶ* ή *όχι*. Εἰς τὴν
Βασιλίσσαν καὶ τὸν πρόσθιν τῆς Γαλλίας εἰ-
δον εἰπεῖ ἐκ διαβολῆς, ὅτι ἐγὼ πολεμῶ τὴν
σύμβασιν ἔνεκα προσωπικῆς ἀντιζηλίας. Τότε
ἰκόμη συζητῶν περὶ τούτου μὲ τὸν Βασιλέα,
τίχον εἰπεῖ πρὸς αὐτὸν ὅτι «Ἐὰν ἐπόρκειτο περὶ
τροπολογιῶν ἥθελον ἐπιμείνει εἰς δόσας παρα-
πτηρήσεις εἰχόν κάμει εἰς τὸ Ιατροσυνέδριον,
τειειδή, ὅμως πρόκειται νὰ ἀπαντήσῃ μόνον ἡ
Κυβερνήσις *ναὶ* ή *όχι*, νομίζω συμφερότερον
ὅτι *ναὶ*». Η Βασιλίσσα ἐλθοῦσα τότε εἰς τὸν

Βασιλέα, κάμνει τὴν παρατήρησιν διὰτοποθετημένης την θέσην του στην απόκριντη περιοχή της πόλης. Ο βασιλεὺς τὴν αποκρίνεται διὰ την παρατήρησιν της θέσης της εγώ την είπον πῶς

υχαριστηθείσα. Μετά τὴν ἀναχώρησιν τοῦ Βασιλέως εἰς Κάρολσβαδ (τῇ 10 Ιουλ. 1852) διοικούστης τῆς Βασιλίσσης, ἐποιώδευσεν ἡ Κυβέρνησις πολὺ καὶ ἔκαμε παραχωρήσεις εἰς τὴν Γαλλίαν ἐναντίας εἰς τὴν πεποιθησιν τοῦ Βασιλέως καὶ τῷ ἐγδομέστικῳ γνώμων τοῦ Ἰστορο-

πινεις και την εκυρειαν γνωμην του Ταύρο-
νυνεδρού, ώστε δὲν ἔμεινεν εἰμή νά ύπογραφη
άπλη τις δήλωσις (déclaration) συμφωνη-
θείσα μεταξύ Μαυροκορδάτου και του υπόνο-
τέλεον των Ἐξωτερικών της Γαλλίας. Εις τὸ

πάστημα τούτο ἐπέστρεψεν ὁ Βασιλεὺς. Ὁ
Γάλλος πρόσθιν ἔσπευδε τὴν ὑπογραφήν. Ὁ
Βασιλεὺς μοὶ διεύθυνεν ὅλα τὰ ἔγγραφα διὰ
ἢ τὸν εἶπα τί ἔγεινε καὶ τί πρέπει νὰ γένη.
Οταν παρετήρησα τὰ γενόμενα ἐνόσησα εὐθὺς

τι ἡ θέσις μου μεταξὺ Βασιλέως καὶ Βασιλίσσης εἶνε δύσκολος. Μὲ δὲ τοῦτο ἀπεφάσισα κατὰ τὸ σύστημά μου νὰ ἀκολουθήσω δὲν εὐθὺν δρόμον. Ἐξέδεσα λοιπὸν εἰς τὸν Βασιλέα πιστῶς τὰ διατρέξαντα. Ὁ Βασιλεὺς ἀθυμώθη, ἐπέπληξε τοὺς ὑπόνογούς τῶν Ἑσω-ερικῶν καὶ Ἐξωτερικῶν ὅτι «διέστρεψαν εἰς ἡν̄ ἀπονοστατοῦ τὴν ὑπόθεσιν», ὡς μὲ εἰ-

πεν δὲ ίδιος, καὶ ξέντει τρόπον πῶς νὰ διορθώσῃ τὸ σφάλμα. Εἰς τὸ διάστημα τοῦτο ἡ Βασιλισσα τὴν πρώτην φορὰν μοὶ λέγει μὲ θυμὸν καὶ ὅλη ἐρυθρά: -- «'Ακούω διτὶ θέλεις νὰ καταστρέψῃς τὸ ἔργον μου καὶ πρόσεξε καλῶς». Οὐ Βασιλεὺς μὲ ὑπερασπίσθη. Ἡ Βασιλισσα ἀκολούθως πεισθεῖσα, φαίνεται, περὶ τῆς διαγωγῆς μου, ἐφαίνετο πολὺ προσηνής καὶ ἡπία, ἀλλὰ συχνάκις ἔκαμπνεν ἐνώπιόν μου παράπονα εἰς τὸν Βασιλέα διτὶ ἀθετῶν ὅσα ἔκεινη ἔπραξεν ἔκθετει αὐτὴν ἐνώπιον τῶν ξενῶν Δυνάμεων, καὶ μίαν ἡμέραν μὲ πολλὴν πικρίαν τὸν λέγει διὰ τοῦτο διτὶ «δὲν πρέπει λοιπὸν νὰ ὑπάγῃς εἰς τὸ Karlsbad, ἐπειδὴ εἶνε ἐνδεχόμενον νὰ τύχῃ πάλιν νὰ διαπραγματευθῶ μὲ ξένας Δυνάμεις καὶ τότε δὲν ἔχουν ισχὺν τὰ ἔργα μου». Οὐ Βασιλεὺς κατ' ἀρχὰς τὴν ἔλεγεν διτὶ «θέλει νὰ πεισθῇ περὶ δλων». Ἀλλοτε τὴν εἶπεν διτὶ «τὸ πᾶν ἐμπορεῖ νὰ συμβῇ, ἀλλὰ δὲν θέλει ἐξ αἰτίας του νὰ ἔλθῃ διοικός εἰς τὸ Κράτος του». Καὶ ἀλλοτε δταν ἡ Βασιλισσα τὸν εἶπεν «διτὶ τότε πρέπει νὰ παύσῃ διπούρογός τῶν Ἐσωτερικῶν», — «Μάλιστα, ἀπεκρίθη, καὶ τοῦτο, ἀν εἶνε χρεία, νὰ γένη». Καὶ τοσούτῳ μᾶλλον, λέγει πρὸς ἐμέ, δοφ δὲν εἶνε «δ ἄγιος» (ὑπιωργὸς ἦτο δ Ρήγας Παλαμήδης). Μάλιστα ἐμπορῶ νὰ ὀφεληθῶ ἀπὸ τὴν παρατήρησιν ταύτην τῆς Βασιλίσσης, μὲ προσέθηκε, καὶ νὰ ἀποδοθῇ εἰς τοῦτο ἡ παῦσις τοῦ Ρήγα, μ' δλον διτὶ ἥθελε νὰ τὸν παύσῃ δι' ἀλλούς λόγους. Μὲ τοσαύτην συνειδήσιν εἰργάζετο δι Βασιλεὺς. Μ' δλον τοῦτο παρετήρησα διτὶ, τὰ παράπονα καὶ αἱ παρατηρήσεις τῆς Βασιλίσσης, ἀν δὲν τὸν ἐπόδιζαν ἀπὸ τὴν ἰδέαν του ἐπηρέαζαν διμως ἀρκετά, διότι ἐπροσπάθει πάντοτε εἰς τὴν διακοίνωσιν τὴν δοπίαν ἐσιντάττομεν διὰ τοῦτο νὰ κολάσῃ τὰς πρὸς τὴν Γαλλικὴν Κυβέρνησιν παρατηρήσεις του καὶ νὰ δειξῃ διτὶ δὲν θέλει νὰ ἀθετήσῃ τὰ παρὰ τῆς Βασιλίσσης γενόμενα. Εὔρισκετο εἰς πάλην μεταξὺ τῆς συνειδήσεώς του καὶ τοῦ πρὸς τὴν Βασιλίσσαν καθήκοντος. Εἰργάζετο μὲ τοσαύτην ἐπιμέλειαν καὶ σκέψιν εἰς τοῦτο, ὅπει παρημέλησε σχεδὸν τὰς ἀλλας ὑποθέσεις πολλάκις εἰδοποιοῦντο υπουργοὶ εἰς ἔργασίαν καὶ δ Πρωθυπουργός, καὶ τοὺς ἀπέπεμπεν ἔργαζόμενος μετ' ἐμοῦ. Ἀτέπειρψεν ἐνίστε τοὺς μέλλοντας νὰ λάβωσιν ἀκρόασιν καὶ ἐμποδίσθη ἀπὸ τὸν περίπατόν του. Ἡ Βασιλισσα τὸν ὀνειδίζε σχεδὸν διὰ ταῦτα, λέγουσα διτὶ γίνεται οὕτως ἀχρηστος εἰς τὸν τότον καὶ διτὶ δὲν ἐννοεῖ τίποτε ἐξ αὐτῶν. Οὐ

Βασιλεὺς ἀπήντησε «Κατὰ δυστυχίαν, ἐννοῶ
αρά πολύ». Καὶ ἔλεγε τὴν ἀλήθειαν. Μίαν
μέραν μοὶ εἶπε καὶ δὲ ίδιος: — «Βλέπω καὶ
καὶ δὲ ἐμβῆκα περισσότερον τοῦ δέοντος εἰς
ἥην ὑπόθεσιν καὶ δὲ κάμνω δσα ἔπειτεν ἀλ-
οι νὰ κάμωσιν». «Οταν ἡ Βασίλισσα τὸν πα-
τεῖτρον θετήσεις μίαν ἡμέραν δὲι οἱ Γάλλοι ἡμπό-
ουν νὰ υμρώσωσι διὰ ταῦτα, εἶπε: — «Ἐμ-
ποροῦν νὰ φωνάζωσιν ἀλλ ἐγὼ θέλω κάμει
δὲ χρέος μου· καὶ δὲ Πάικος (ὑπουργὸς τῶν
Ἑξωτερικῶν, τὸν διποῖον ἐφαίνετο ὑπερασπι-
ομένη ἡ Βασίλισσα) δὲν ἔπειτεν, ἐπειδὴ δὲ
πουνγὸς τῆς Γαλλίας ἔγραψεν ἀποδίδων κα-
κὴν θέλησαν εἰς τὴν Κυβέρνησίν μας, νὰ φο-
νηθῇ καὶ νὰ παραχωρήσῃ ἀμέσως, ἀλλ ἔπειτε
άλιστα τότε νὰ ἐπιμείνῃ εἰς τὰ δίκαια του,
αὐτὶ ἀλλως μᾶς γελοῦν εἰς τὸ πρόσωπον (Sie
achen uns ins Gesicht)».

Εἰς τὸ διάστημα τοῦτο τῆς ἀνιακόπου ἐραισίας μετὰ τοῦ Βασιλέως, ἐπὶ ἔνα δλόχληρον ἦνα, παρετήρησα καὶ ἐθαύμασα τὴν αὐστηρότητα τῆς λογικῆς, τὴν ἀλιβειάν τῶν συλλογισμῶν, τὴν ἀκεραιότητα τῆς κρίσεως καὶ ἣν λεπτότητα τῆς ἀναλύσεως τοῦ Βασιλέως, στε ἐθαύμασα ἀλλ' εἰνε βραδὺς εἰς τὴν σκέψιν του, ἀμφίβολος εἰς τὰ διδόμενα ἐπὶ τῶν τοίσιν σκέπτεται γλίσχος εἰς τὴν πεποίθησίν του. Ἀκριβολόγος μέχρι λεπτολογίας, ἀλλ' εἰς τοῦτο παρετήρησα ὅτι συντείνει καὶ ἡ ἀλώσσα μας· ἐπειδὴ δὲ Βασιλεὺς σκεπτόμενος ερμαγιστεῖ ἢ γαλλιστεῖ, τοῦτεστιν εἰς δύο διατίκτους ἐντελῶς μεμορφωμένας καὶ τῶν δποίων σάστη λέξις ἔχει ἀκριβῶς ὠδισμένην ἔννοιαν, ἔλει νὰ ενῷ τοῦτο εἰς τὴν ἑλληνικήν, διὰ ἡ ἀποφύγη παρεξηγήσεις καὶ διφορούμενας τονίας, τοῦτο δὲ κατὰ δυστυχίαν ἡ διάλεκτός ας δὲν παρέχει ἀκόμη. Ζητῶν μίαν ἡμέραν ἡ ἀντικαταστήσῃ μίαν λέξιν ἑλληνικὴν εἰς ἄλλην, διὰ τὴν περισσοτέραν σαφήνειαν τοῦ

— «Αν συνέταπτον ἐγώ μόνος τοὺς νόμους
δελον δώσει ὀλίγην τροφὴν εἰς τοὺς δικη-
όρους».

Τέλος σήμερον ἐτελειώσαμεν, συντιθέντες
τέδιον διακοινώσεως πρὸς τὸν Μαυροκορδᾶ-
ν, τὸν πρέσβυν δηλαδὴ τῆς Ἑλλάδος, διὰ
τοὺς ὅποιας ἔκπιθενται οἱ λόγοι διὰ τοὺς ὁ-
δίους ὁ Βασιλεὺς θεωρεῖ τὴν συνθήκην διοια-
νε μὴ ἔξασφαλίζουσαν τὴν Ἑλλάδα, καὶ ἐπι-
μεῖ διὰ τοῦτο νὰ μὴ γένῃ δεκτῇ· εἰὰν διμως
γαλλικὴ Κυβέρνησις ἐπιμένῃ εἰς τὴν παρα-
χήν, ἐπειδὴ ἡ ἑλληνικὴ Κυβέρνησις είχε

ΧΡΟΝΟΓΡΑΦΗΜΑ *

Η δόξα τῶν αὐτοχθόνων ὁρητόρων, οἵτινες συνειδῶσι περὶ τὴν ἐποχὴν ταῦτην ἀπὸ τοῦ βῆματος τοῦ Παρονασσοῦ νὰ τονίζωσι τὸ ἑαυτὸν ἀντὸν ἄσμα, ἐπεσκιάσθη ἐφέτος ὑπὸ νέου παροξυσμοῦ τῆς ἐπιδημικῆς ἡμῶν ἔνολατρείας ὑπὲρ δύο γάλλων διμιητῶν, τοῦ Πάτεροῦ Υακίνου καὶ τῆς ἵνωρίας Ἰουλίας Ἀδάμ. Ο πρῶτος τούτων, καθ' ὅσον δυνάμενα νὰ κρίνωμεν ἐκ τῶν ἀποσπασμάτων τῶν διαλέξεων αὐτοῦ ὅσα κατέχωρισαν αἱ ἐφημερίδες, φαίνεται ἡ ἕσσα ἐνσάρκωσις τοῦ πανευφημισμοῦ καὶ τῆς ἀκράτου αἰσιοδοξίας, ὃ ἐντίπους τοῦ Σοπεγγάσουερ καὶ τοῦ Τερεμία, εὑρίσκων ὅτι τὰ πάντα ἔχουνται καλῶς ἐν τῷ ἀρίστῳ τῶν κόσμων καὶ ἐκφωνῶν ἐνθευσιώδεις ὑμούς ὑπὲρ τοῦ Χριστοῦ καὶ τῶν σταυρωσάντων αὐτὸν Εβραίων, τοῦ Ἑλληνισμοῦ καὶ τοῦ Ἰσλάμ, τοῦ παλαιοκαθολικισμοῦ καὶ τῆς ὁρθοδοξίας, ὡς ἔξισυ συντελούντων εἰς τὴν πρόσοδον καὶ τὴν εὐδαιμονίαν τοῦ ἀνθρωπίου γένους. Οὐδόλως εἶναι μετὰ ταῦτα παράδοξον ὅν τις ἡσαΐας ὑπῆρξεν τὰ χειροκροτήματα καὶ ἀμέριστος ἡ ἐπιδοκιμασία. Ή μόνη Ἰωσής ἔχουσα ἀφορμήν παραπόνου κατὰ τοῦ ρήτορος τοῦ κηρύττοντος τὴν ὑποχρέωσιν τῆς γυναικὸς νὰ ἐπακούῃ τιφλῶς εἰς τὸν οἰκογενειάρχην, θὰ ἦτο ἡ κυρία Ἀδάμ ἡ ἀπὸ ἡμίσεως αἰῶνος θερμῇ ἀπό-

· Η ἀνέκdotος αὐτὴ σελὶς τοῦ Ροΐδου, ἔνα εὐφυές χρονογράφημα τοῦ 1901, μᾶς εἰγει σταλῆ ὑπὸ τοῦ συγγραφέως ἄργα καὶ ἔμεινε ἔκτοτε μεταξὺ τῶν χειρογράφων μας. Σήμερον τὴν δημοσιεύμενην ὡς μιαν χαριτωμένην εἰκόνα τοῦ ἐκλείφαντος συνεργατού μας.

E. Δ. ΡΟΪΔΗΣ

Η ΚΟΡΕΑ *

Η Ἀκρα Ἀνατολὴ ἀρχίζει πάλιν, δύπος πρὸ δύο ἐτῶν, νὰ ἐπισύρῃ τὴν προσοχὴν μὲ τὰ πολιτικὰ τῆς γέγονότα. Είναι τὸ μῆλον τῆς ἔσιδος δύο μεγάλων κρατῶν, τὰ ὅποια Ἰωσής παρασυρθοῦν μέχρι πολέμου. Ἀλλὰ δὲν μᾶς ἐνδιαφέρει ἡ πολιτικὴ εἰς τὰς σελίδας αὐτᾶς. Μᾶς ἐλκύει ὁ μυθικὸς κόσμος, αἱ παραδόσεις, ποὺ ἐγκλείει ἡ ἰστορία τῆς χώρας αὐτῆς.

* Ιστορικαὶ σημειώσεις περὶ τῆς Κορέας ἀπὸ τὴν μελέτην τῆς Ἀλεξανδρας Μυριάλ.

στόλος τῆς γυναικείας χειροφετήσεως. 'Ἄλλ' ἡ παρ' ἡμῖν ἔεινιζομένη διατοκίνεται πρὸ πάντων ὡς κατέχουσα ἔξεχουσαν θέσιν μεταξὺ τῶν φιλελλήνων. Περὶ τούτων δυνάμεων Ἰωσής νὰ παρατηρήσωμεν, διτὶ οὐδὲν ἄλλο, πλὴν ἡμῖν, ἔθνος κέκτηται τὸ πλεονέκτημα νὰ ἔχῃ ἴδιατέρων ταξιν φίλων, ἔχόντων τὴν εἰδικότητα νὰ τὸ ἀγαπῶσιν. Οὐδέποτε ὑπὸ τοιαύτην ἔννοιαν ἔτυχεν ἐκούσιωμεν νὰ γίνεται λόγος περὶ Φιλάγγλων, Φιλιτέλων, Σλαύοφιλων ἢ Φιλοτέχων. 'Ἐν τῇ λέξει Φιλέλλην ὑπάρχει τι τὸ ἀπόζον προστασίας, συγκατάβασεως, καὶ οἰονεὶ ἐλημοσύνης ὀφειλομένης κατ' ἔξαίρεσιν εἰς μόνους τοὺς Ἐλληνας, ὡς εἰς φυλὴν στερεούμενην σθένους ἴκανουν δύπος ἐργασθῆ μόνη πρὸς κατάκτησιν τῶν δσα ἐκ τῆς συμπαθείας τῶν ἄλλων ἀναμένει. Τὸ τοιοῦτον πρὸς ἡμᾶς αἴσθημα τῶν ξένων ἐνδέχεται Ἰωσής νὰ ἔναι χρήσιμον, ἄλλα δύσκολον εἶναι νὰ θεωρηθῆ ὡς πολὺ κολακευτικὸν διὰ τὴν ἐθνικήν ἡμῶν φιλοτιμίαν. 'Οπως δήποτε ἔνχομαι ἐξ δλῆς καρδίας νὰ μὴ ἔννοιῃ ἡ κυρία Ἀδάμ Ἰκανῶς τὴν νεοελληνικήν, δύπος ἐκτιμήσῃ κατ' ἀξίαν τὴν ποιότητα τοῦ ἐπιδιψιλευόμενου εἰς τοὺς φιλέλληνας θυμιάματος ὀναγνώσκουσα λ. χ. «ὅτι ἔφαγε μεθ' ὑπερηφανείας τὸν ἐθνικὸν διβελίαν ἀμνὸν» ἢ «ὅτι κατὰ τὴν ὑπὲρ αὐτῆς πρόποσιν οὐ μόνον ἡ ἴδια κατελήφθη ὑπὸ δακρύων, ἄλλα καὶ ἔκλαιον ἐκ συγκινήσεως πάντες οἱ δαιτυμόνες» τοῦ δακρυβρέκτου τούτου συμποσίου.

Τὸ ίερὸν δόρος τῆς Κορέας Χάλλα-Σάρν ὑπῆρξε ἡ κοιτίς τοῦ ἀνθρωπίου γένους. Κατὰ τὴν γένεσιν τῆς γῆς δὲν ὑπῆρχαν οὔτε ἀνθρώποι, οὔτε ζῶα, οὔτε φυτά. Τὰ σύννεφα ἔγιναν φορεῖς τῶν ζώων καὶ τῶν φυτῶν, καὶ τὰ ἐναπέθεσαν ἐπάνω εἰς τὸ Χάλλα-Σάρν. Οἱ ἀνθρώποι ἐβήγκαν ἀπὸ τὴν κορυφὴν τοῦ δρους. 'Ησαν τρεῖς καὶ δωνομάζοντο Κό, Ποὺ καὶ Γιάγκ. Κατέβηκαν εἰς τὸν κάμπον συζητοῦντες περὶ φιλοσοφικῶν ζητημάτων καὶ ἀνακινοῦντες σοβαρὰ προβλήματα. 'Οταν ἐφθάσαν εἰς τὴν θά-

λασσαν, παρετήρησαν τοιά μεγάλα κιβώτια ποὺ ἔφεραν τὰ κύματα σιγά-σιγά πρὸς τὴν ἀκτήν. Τὰ ἐπῆραν, τὰ ἤνοιξαν καὶ ενορῆκαν μέσα εἰς αὐτὰ τρεῖς γυναικας σπανίας καλλονῆς, τὰς δοποὶς ἀμέσως ἐνυμφεύθησαν.

Κατά τινα χρονικὰ τῆς Κίνας καὶ τῆς Ιαπωνίας, τὸ περίφημον αὐτὸν Ἱερὸν δόρος ἀνεφάνη μετὰ ηφαιστειώδη ἐκροής κατὰ τὸν δεκατονταρχότορο τῆς Κορέας ἔτη εἰς τὴν αὐλὴν τοῦ Α. Λλ' ἡμεῖς σεβόμεθα τὴν παραδόσιν τῶν πρώτων αὐτῶν κατοίκων τῆς γῆς.

Οἱ χερσαῖοι δύμας κατοίκοι τῆς Κορέας, ὀλιγώτερον ἔγωισται, ἀναβιβάζουν τὴν ἀρχὴν τῆς χώρας τῶν εἰς τὸν 23ον αἰῶνα π. Χ.

Οἱ παλαιοὶ ιστορικοὶ ἀναφέρουν διτὶ κατὰ τὸ ἔκτον ἔτος τῆς βασιλείας τοῦ Κινέζου αὐτοκράτορος Γιάο, ἡλθε ἔνας ἐρημίτης καὶ ἐκατοίκησε ἐπὶ τὸ δρόμος Τεχακού κατ' ἄλλην παραδοσιν κατήλλει διὰ θαύματος, κάτω ἀπὸ ἔνα δένδρον. Οἱ αὐτόχθονες, σεβόμενοι τὰς γνώσεις του καὶ τὰς δρεστάς του, τὸν ἔξελεξαν βασιλέα ὑπὸ τὸ δρόμο Ταγκούν. 'Ο Ταγκούν ἔζησε 1668 ἔτη καὶ κατόπιν ἀνηρτάγη ὑπὸ τῶν πνευμάτων εἰς τὰ οὐρανία δώματα.

Ο λόγιος Χόγκ-Τζιγιόγκ-Ού¹ ἀνάγει τὸν ἔχοχον τὸν Ταγκούν εἰς τὴν Κορέαν εἰς τὸ ἔτος 2358 π. Χ. Αποδίδων δύμας εἰς τὸν μύθον πραγματικωτέρων ὑπόστασιν ἔξηγεται τὸ γεγονός οὗτος:

Εἰς τὸ Σούν-Κίγκ — γενεαλογικὴν βίβλον τῶν Βασιλέων τῆς Κίνας — ἀναφέρεται διτὶ ὁ αὐτοκράτορος Γιάο ἀπέστειλε ἔνα τῶν ἀνωτέρων λειτουργῶν τοῦ κράτους εἰς δόρος κείμενον πρὸς ἀνατολὰς τῆς πρωτευούσης του καὶ δπισθεν τοῦ δποίουν ἔφαγετο διτὶ ἀνέτελεν δ ἥλιος. 'Ο ἥλιος αὐτός, Γκι-Τσιού, ζλαβε ἐντολὴν νὰ ἐγκατασταθῇ ἐπάνω εἰς τὸ ὑποδειχθὲν δόρος καὶ ἐκεὶ νὰ χαιρετῇ κάθε πρωΐ, ἐν δινόματι τοῦ ἥγεμονός του, τὸ ἀστρον τῆς ἡμέρας ἀναφαινόμενον εἰς τὸν δρῖζοντα². Εἰς τὸ κείμενον τοῦτο στηριζόμενος δ Χόγκ-Τζιγιόγκ-Ού ὑποθέτει διτὶ δ μυστηριώδης ἐρημίτης Ταγκούν είναι πιθανῶς δ ἀπεσταλμένος τοῦ Γιάο, Γκι-Τσιού. 'Η δὲ ὑπόθεσις φαίνεται παραδεκτὴ καθόδον δ ἐν λόγῳ αὐτοκράτορο ἀναφέρεται ὑπὸ τῶν δρονογράφων δικαίωμας συγγενείας.

¹⁾ Η συγγραφείς κατέχει τὰς πληροφορίας αὐτᾶς ἐξ ἴδιας μετ' αὐτοῦ συνδυασμίας.
²⁾ Αὐτὴ είναι ἡ ἀρχηγὸς τοῦ Χόγκ-Τζιγιόγκ-Ού ἀλλά τὸ κείμενον τὸ Σούν-Κίγκ φαίνεται ὑποδειχθὲν διτὶ δ πεσταλμένος εἰκόνα μᾶλλον ἐντολὴν νὰ κάμη απτρονομικὰ παρατηρήσεις καὶ δχι νὰ προσφέσῃ τὴν λατρείαν τοῦ βασιλέως.

μίαν. Εἰς μίαν τον διμίλιαν δ Γιάο ἀναφέρει διτὶ πρὸ τῆς δευτέρας χιλιετηρίδος π. Χ. ἡτο παραδεδεγμένον τὸ ἔτος ὃς ἔχον 365 ἡμέρας.

Περὶ τὸν ἐνδέκατον αἰῶνα π. Χ. λήγει ἡ μυθικὴ περίοδος τῆς Κορέας καὶ ἀρχίζει ἡ ιστορικὴ μὲ τὴν βασιλείαν τοῦ Γκι-σι. Τὸ δονομά του σημαίνει Γκι δ φιλόσοφος. Πρὸν ἐκλεχθῆ ἡγεμὼν τῆς Κορέας ἔτη εἰς τὴν αὐλὴν τοῦ αὐτοκράτορος τῆς Κίνας Βού-Βάγκ, δ ὅποιος ἔξετίμα πολὺ τὰς γνώσεις του. 'Ο αὐτοκράτωρ ἡρέσκετο συχνὰ νὰ διμῇ μὲ τὸν σοφὸν φίλον του.

'Ο Γκι-σι ἐπρέσβευ διτὶ ὑπάρχει σχέσις μεταξὺ τῶν ἀνθρωπίνων προδεσίων καὶ τῶν φαινομένων τῆς φύσεως. 'Οταν βασιλεύῃ ἡ ἀρετὴ λέγει, δ ὑρανός φρέχει. 'Οταν ἡ δικαιοσύνη είνει ἀμωμός, τὸ φῦχος ἔχεται εἰς τὸν καὶ οἰνο-

τον... 'Εὰν οἱ ἀποσφαιρικὴ σύστασις τοῦ ἔτους, τοῦ μηνός, τῆς ἡμέρας είναι σύμφωνος πρὸς τὴν ἐποχήν, οἱ καρποὶ ὀριμάζουν, καμμία δυσχέρεια δὲν ὑπάρχει διὰ τὴν κυβέρνησιν καὶ εἰς κάθε οἰκογένειαν βασιλεύει ἡ εἰρήνη καὶ ἡ χαρά. 'Άλλ' ἐὰν ὑπάρχουν ἀποσφαιρικαὶ διαταραχέεις... δὲν ὀριμάζουν οἱ καρποί, ἡ κυβέρνησις εὐρίσκεται εἰς ἀνωμαλίαν, ἡ εἰρήνη δὲν ὑπάρχει εἰς τὰς οἰκογενείας'.
... 'Εὰν οἱ ἀρχοντες σας δὲν στεροῦνται τίποτε, θὰ είναι ἐνάρετοι'.

'Ο Βού-Βάγκ ἐκτιμῶν τὴν σοφίαν τοῦ Γκι-σι, τὸν διώρισε ἡγεμόνα τῆς Κορέας. 'Ο Γκι-σι ἀνεχώρησε εἰς τὴν πρωτεύουσάν του μὲ δικτὸν ἀλλούς σοφοὺς ὡς συμβούλους.

Σήμερον ἀκόμη ὑπάρχουν δικτὸν ὀικογένειαι εἰς τὴν Κορέαν, αἱ δοποὶ λέγουν διτὶ κατάγονται ἀπὸ τὸν δικτὸν αὐτοὺς ἔξοχους ἀνδρας καὶ συνδέονται μεταξὺ τῶν δια δεσμῶν συγγενείας, ἀποτελούσαι τὴν ἀνωτάτην ἀριστοκρατίαν τῆς χώρας.

'Ο Γκι-σι ὠργάνωσε τὸ κράτος του ἔχων διόδειγμα τὴν Κίναν. 'Η βασιλεία του ἀναφέρεται διτὶ τὴν χειρογένεια τοῦ Κορέας δὲν περιελάμβανε δλην τὴν χειρόνησην. Η βασιλεία τοῦ Γκι-ζούν ἀγενηρύθμητη κύριος δλην τὴν χειρόνησην μοναδική.

Κατὰ τὴν ἐποχὴν ἐκείνην τὸ βασίλειον τῆς Κορέας δὲν περιελάμβανε δλην τὴν χειρόνησην. Τὸ μεσημβρινὸν μέρος αὐτῆς ἡτο ἀνεξάρτητον δνομοαζόμενον Σίμ.

'Επακόσια ἔτη μετὰ τὸν Γκι-σι δ βασιλεὺς Γκι-ζούν ἀγενηρύθμητη κύριος δλην τὴς χειρόνησην. Νικηθεὶς δμας ὑπὸ Κινέζου ἡγεμόνος κατέφευγε εἰς τὴν Σίμ, δπον μετηγάστενσαν πολλοὶ Κινέζοι ἀποφεύγοντες νὰ ἔρ-

γασθούν εἰς τὴν κατασκευὴν τοῦ Μακροῦ Τείχους ὑπὸ τὸν αὐτοκράτορα Τσίλιο-Χοαγκ-Τί. Οἱ ἀπόγονοὶ τοῦ νέου ἡγεμόνος τῆς Κορέας ἐνικήθησαν καὶ αὐτοὶ ὑπὸ Κινέζου αὐτοκράτορος τῆς δυναστείας Χὰν τὸν πρῶτον αἰώνα π. Χ.

Ἐπὶ πολὺ κανεὶς δὲν ἀνύψωσε τὸν θρόνον τοῦ μεγάλου Γκιλ-σι. Ἐπειτα ἔνας ξένος, ἐρχόμενος ἀπὸ τοῦ Βορρᾶ, κατέλαβε τὴν χώραν καὶ γίνεται βασιλεὺς. Ἡ ιστορία του μετέχει μᾶλλον τοῦ μύθου.

Εἰς τὸ ἀνάκτορον τοῦ βασιλέως τοῦ Πού-Γιο¹ ἦτο νέα παρθένος, κόρη τοῦ πνεύματος ἐνὸς ποταμοῦ. Οἱ βασιλεὺς τὴν εἶχε ἰδῇ μίαν ἡμέραν περιπατῶν καὶ τόση ἥτον ἡ διορφιά της ποῦ τὴν ἐπῆρε μαζὶ του. Ἐν τῷ μεταξὺ δὲ βασιλεὺς ἐπόρκειτο νὰ κάμῃ ἔνα πολὺ μακρινὸν ταξίδι. Κατὰ τὴν ἐπιστροφὴν τοῦ παρετήρησε διτὶ ἡ νέα κόρη ἡγεμόνος. Μανιώδης διέταξε νὰ τὴν θανατώσουν πρὸς δύναμην ποραδώσῃ εἰς τὸν δήμιον ἡμέλησεν ἀκούσητην ἀπολογίαν της.

Κύριέ μου, τοῦ εἴπε ἡ κόρη, ἡμουν σ' ἔνα δωμάτιο τοῦ γυναικονίτου μιὰ ἀπτῖνα ἡλιακὴ μπῆκε μὲ τέτοια δύναμι ποὺ ἡθύμανθηκα ἀδιαθεσία. Γιὰ νὰ φύγω τὴν κάψα, ἐπῆγα σ' ἄλλο δωμάτιο. Κ' ἔκει μ' ἀπολούθησε τὸ λαμπρὸ φῶς. Ἡθέλησα νὰ κρυψθῶ στὰ πιὸ σκοτεινὰ δωμάτια τοῦ παλατίου, μὰ παντοῦ τὸ ἄστρο μὲ κυνηγοῦντε. Λίγον καιρὸν ὑστερα ἡθύμανθηκα πῶς ἡμουν μητέρα.

Οἱ βασιλεῖς διαβλέπων εἰς τὸ μυστηριόδες αὐτὸ φαινόμενον ἀνωτέραν δύναμιν, τῆς ἔχορισε τὴν ζωὴν.

Τὸ παιδί ποῦ ἐγεννήθη, μόλις ἐμεγάλωσε, ἔδειξε σπανίαν ἱκανότητα ὡς τοξότης καὶ ἐκ τούτου ὀνομάσθη Σού-μώ. Ἀργότερα ἀναγκασθεὶς νὰ φύγῃ ἀπὸ τὸ βασίλειον τοῦ Πού-Γιο, ὅπου ἀντίπαλοί του ἐσκέπτοντο νὰ τὸν φονεύσουν, ἀνεχώρησε πρὸς νότον, ἐσταμάτησε εἰς τὴν χώραν τὴν δυνομαζούμενην Κορέαν καὶ ἔγινε βασιλεὺς. Ἐν τούτοις τὸ νότιον μέρος τῆς χρονοήσουν ὑπετάσσετο εἰς τὸν Σε-Κυό-Κάν, ἀπὸ τοῦ δποίου, κατὰ τινας, κατήγετο ὁ περίφημος Τσιγκις-Κάν.

Τότε ἡ σημερινὴ Κορέα ἀπηρτίστετο ἀπὸ τὸ βασίλειον Σένρα ἴδρυθεν ὑπὸ τοῦ Σε-Κυό-Κάν, ἀπὸ τὸ βασίλειον τῆς Κουρέας ἴδρυθεν ὑπὸ τοῦ Σού-Μώ καὶ ἀπὸ τὸ βασίλειον τῆς Κουτάρας ἴδρυθεν ὑπὸ ἐνὸς τῶν νίων τοῦ Σού-μώ.

¹ Πού-Γιο, χώρα ἀρχιστος κειμένη πρὸς βορρᾶν τῆς Κορέας.

Ἡ ιστορία τῶν μικρῶν αὐτῶν κρατῶν, ἀσήμαντος καθ' ἐμπόρην, εἶναι ἐν τούτοις ἐνδιαφέροντα διότι εἰς τὴν ἐπίδρασιν αὐτῶν δρεῖται ἡ Ιαπωνία κατὰ τὸ πλεῖστον τὸν πολιτισμὸν τῆς. Κατὰ τὸν δεύτερον μ. Χ. αἰώνα οἱ

Ιαπωνες ἡσαν ἀκόμη βάριθιάροις λαὸς χωρὶς φιλοσοφίαν, χωρὶς τέχνας, χωρὶς ἐπιστήμην, χωρὶς βιομηχανίαν. Κατὰ τὴν ἐποχὴν λοιπὸν αὐτὴν μία μερὶς τοῦ Ιαπωνικοῦ κράτους ἡθέλησεν ἡ ἀποβάλλη τὴν ἀρχὴν τοῦ αὐτοκράτορος. Οἱ ὑπήκοοι τοῦ βασιλέως τῆς Σένρας ἐβοήθησαν τοὺς ἡγεμόνες πεταστατήσαντας. Ὁ αὐτοκράτωρ ἀφ' οὗ τοὺς ὑπέταξε, ἡθέλησε νὰ τιμωρήσῃ τοὺς σύμμαχους των ἀλλὰ πρὸς ἐκπληρώση τὸ σχέδιον τοῦ ἀπέθαντος. Τὴν τιμωρίαν ἀνέλιψε τῷρα ἡ ἀντοκράτειρα ἡ δποία ἀπειβάσθη μὲ τὸν στρατὸν τῆς εἰς τὴν Σένραν. Οἱ δύο ἀντίταλοι εὑρέθησαν μετ' ὀλίγον ἀντιμέτωποι. Ὁ βασιλεὺς τῆς Σένρας ὅταν εἶδε τὴν αὐτοκράτειραν, τῆς δποίας τὴν καλλονὴν περιγράφουν οἱ χρονογράφοι ὡς ἀπαράμιλλον, ἐγονάτιστε ἐμπρός τῆς καὶ ἔγινησε ἀμέσως τὴν εἰρήνην.

Οἱ βασιλεῖς τῆς Κουρέας καὶ τῆς Κουτάρας ἥλθαν ἐπίστης γὰρ θαυμάσουν τὴν δραίαν αὐτοκράτειραν. Οἱ τρεῖς ἡγεμόνες ἔγιναν σύμμαχοι τῆς αὐτοκράτειρας ἡ δποία ἐπειτα ἀνεχώρησε εἰς τὸ βασίλειον τῆς.¹

Ἐπειτε πολλοὶ κάτοικοι τῆς Κορέας μετέβησαν εἰς τὴν Ιαπωνίαν διτὸν ἐφεραν τὸ ἀλφάριτον, τὰς ἐπιστήμας, τὰς τέχνας καὶ τὴν βιομηχανίαν τῶν τὰ δποία καὶ αὐτοὶ εἶχαν παραλάβει ἀπὸ τὴν Κίναν.

Μετὰ τὰ γεγοότα αὐτὰ ἡ ζωὴ τῆς Κορέας περιορίζεται εἰς τὰς ἔριδας τῶν μικρῶν κρατῶν, τὰ δποία κατέχον τὸ ἔδαφος τῆς χρονοήσουν. Ὁλίγαι μόνον ἐκστρατεῖαν κατὰ τῆς Κίνας, ἡ δποία προσεπάθει νὰ προσαρτήσῃ τὴν Κορέαν εἰς τὸ κράτος τῆς, διακόπτουν τὴν μονότονον ἴστοριαν τῆς.

Κατὰ τὸ 668, ὁ βασιλεὺς τῆς Σένρας προσεβλήθη ὑπὸ τῶν γειτόνων τοῦ βασίλεων τῆς Κουτάρας καὶ τῆς Κουρέας. Προσεψύγε λοιπὸν εἰς τὴν Κίναν. Οἱ ἀντίταλοι του ἐπικαλεσθέντες τὴν βοήθειαν τῆς Ιαπωνίας ἐνικήθησαν. Ὁ βασιλεὺς τῆς Κουρέας παρεδόθη εἰς τοὺς Κινέζους στρατηγούς, δποῖοι εἶχον καταλάβει τὴν πρωτεύουσάν τουν. Ἐνας ἐκ τῶν στρατηγῶν αὐτῶν διωρίσθη διοικητὴς τοῦ βασίλειον Κουτάρας ἴδρυθεν ὑπὸ ἐνὸς τῶν νίων τοῦ Σού-μώ.

¹ Πού-Γιο, χώρα ἀρχιστος κειμένη πρὸς βορρᾶν τῆς Κορέας.

Ἡ Σένρα ἀπολλαγεῖσα τῶν ἀντιπάλων τῆς περιπέπτει εἰς ἐσωτερικάς ταράχας. Οἱ βασιλεῖς τῆς ἐκθρονίζονται ἢ δολοφονοῦνται. Ἡ ἀρχὴ περιεχεται ἐναλλαξεις εἰς διαφόρους ἀρχηγούς κομμάτων. Ἐνας ἐκ αὐτῶν, δ' Ὁκεν, ἔξετεινε τὰ δρια τῆς Σένρας καὶ προσήρτησε τὴν Κουρέαν κατὰ τὸ 950.

Κατὰ τὸ 1200, δ' υῖδες τοῦ Τσιγκις-Κάν ἔδωσε εἰς ἕνα τῶν διαδόχων τοῦ Ὁκεν τὸ βρετεινού μέρος τῆς χρονοήσουν, τὸ δποίον ἡ Κίνα εἰχε καταλάβει πρὸ δὲ αἰώνων. Ὁ ἡγεμὼν αὐτὸς ἐβασίλευσε πρῶτος εἰπὶ τῆς Κορέας δολοκήρου. Ὁ τελευταῖος αὐτῶν ἡνάγκασθη ὑπὸ τῶν παρατητῶν τοῦ νὰ παραιτηθῇ τοῦ θρόνου, τὸν δποίον κατέλαβε δ' στρατηγὸς Λι-Σε-Κέ τὸ 1392.

Τὸ δνομα τοῦ Λι-Σε-Κέ περιβάλλεται ἐπίσης ὑπὸ μυθικῶν παραδόσεων. Κατὰ τινας ἐξ αὐτῶν δ' κινέζος αὐτοκράτωρ Χούνγκ-βού, δ' ἀρχηγὸς τῆς δυναστείας τῶν Μίγγη, τοῦ προειπε, πρὸ πολλῶν ἔτῶν, τὴν ἐνδοξον τύχην ἡ δποία τὸν ἀνέμενε. Ἰδοὺ πῶς διηγοῦνται τὰ κατ' αὐτὸν:

Οἱ λι-Σε-Κέ, πρὸιν, ἀκολουθήση τὸ στρατιωτικὸν στάδιον, ἐσκόπευε νὰ γίνῃ μοναχός. Ενδισκετο λοιπὸν ὡς δόκιμος εἰς ἔνα μοναστήριο παρὰ τὰ κινέζικα σύνορα εἰς τὸ δρός Τσιο-χάκον. Μεταξὺ τῶν δοκίμων μοναχῶν ἦτο καὶ κάτοικος Τσούν-γιουνάγκ τσάγκ, ταπενής κατάγωγης, υῖδες χωρικοῦ. Ἐπὶ δέκα ἔτη, κατὰ δποία ἔζησαν εἰς τὸ ἔδιον μοναστήριο, δὲν ἀντίλλαξαν ποτὲ λέξιν.

Μίαν ἡμέραν, ἀπογοητευμένος ἀπὸ τὰς ταπεινωτικὰς ὑπηρεσίας, ποὺ τοῦ ἐπέβαλλον οἱ μπούνζ - ἵρετες - δ Τσούν - γιουνάγκ - τσάγκ κατέλιπε τὸ μοναστήριο διὰ ν' ἀκολουθήσῃ ἔνα ἐπαναστατικὸν σῶμα, τὸ δποίον ἐπεκείσει νὰ ἐλευθερώσῃ τὴν Κίναν ἀπὸ τὸν ξυγόνον τῶν Μόγγολων. Τὴν στιγμὴν ποὺ εἰσήρχετο εἰς τὸ μοναστήριο δ' Τσούν - γιουνάγκ - τσάγκ ὁμίλησε πρωτηγό τοῦ Λι-Σε-Κέ: «Θὰ βασιλεύσης μίαν ἡμέραν εἰς τὴν χώραν ποὺ ἔκτενται πρὸς νότον τῶν δρέων αὐτῶν ἀλλὰ καὶ ἔγῳ θὰ ἔχω τὸ μερίδιον μου ἀπὸ τὴν Κίναν».

Ἡ πρόφροης ἐπεργατοποιήθη κατὰ γράμμα. Ο Τσούν - γιουνάγκ - τσάγκ ἔγινε ἀρχηγὸς τῶν ἐπαναστατῶν καὶ μετὰ νικηφόρου ἐκστρατείαν κατέλαβε τὸν θρόνον δυομασθεὶς Χούνγκ-βού. Τὸ ἄλλο ἡμίσυο τῆς προφρητίας ἔξεπληρώθη ἐπίσης, διότι δ' Λι-Σε-Κέ ἐβασίλευσε εἰς τὴν χώραν τῶν πολεμῶν.

Τότε μὲ μιὰ πονδυλιὰ ἐσημείωσε 1800 μέρη

τὸ δποίον ἀλλως τέ ἀνήκε, δπως εἶπομεν, εἰς ἕνα μόνον μέρος τοῦ βασιλείου, καὶ ὠνόμασε δῆλην τὴν χερσόνησον Τσίο - Σεν - Αἰθρία τῆς πρωιάς - δπως καὶ σήμερον δημομάζεται ἡ χώρα ὑπὸ τῶν κατοίκων τῆς.

Η δυναστεία τοῦ Λι - Σε - Κέ βασιλεύει μέχρι σήμερον. Τὸ μεγαλείτερον γεγονός τῶν νεωτέρων χρόνων εἶναι ὅτι η Κίνα ἀνεγνωρίσει τὴν Κορέαν ἀνεξάρτητον κράτος ἐνῷ πάντοτε τὴν μετεχειρίσθη ὡς ὑποτελῆ. Ἐν τούτοις τὸ κινεζικὸν γόητρον ὑφίσταται εἰς τὴν χώραν καὶ η Κίνα ἔχει προνόμια τὰ δποία δὲν ἔχουν ἄλλα κατέλαβε δ' στρατηγὸς Λι-Σε-Κέ τὸ 1392.

Οι κάτοικοι τῆς Κορέας πιστεύουν ὅτι ἡ χώρα των, ὑπὸ τὴν δύναμιν μαγικῆς ἐπηρείας, δὲν εἶναι δποία ἐπλάσθη ἐξ αὐτῆς. Τὰ βουνά, οἱ ποταμοί, δλα χωρικοῦ, διαβάλλεται τὴν ἀρχηγὴν θέσιν των πότε συνέβη τὸ παράδοξον αὐτὸν γεγονός, δὲν εἶναι γνωστόν. Ο λαὸς πιστεύει εἰς αὐτό, ἀφ' οὗ τὸ ἐπιβεβαίωνται καὶ διεργάτης μπούνζ Χα-τίν, δ' δποίος έζηη εἰς τὴν Κίναν κατὰ τὸ 90ν ἢ 100ν αἰώνα.

Ἐνας μοναχὸς τῆς Κορέας, ὀνομαζόμενος Τό - Σού, ἀκούων τὸν φήμην τοῦ Χα-τίν, ἐπῆγε εἰς αὐτὸν διὰ νὰ μάθῃ ὑπὸ τὴν δοληγίαν τοῦ τὴν φιλοσοφίαν τῶν Κινέζων τὴν αὐτορομάνιαν ποταμούς Χα-τίν, δ' δποίος έζηη εἰς τὴν Κίναν κατέλαβε δ' αὐτὸν ποταμούς τοῦ τὸ διδάσκαλος τοῦ τοῦ τοῦ εἴπετε: Γνωρίζω διτὶ ὑπάρχουν εἰς τὴν Κορέαν πολλὰ δρη καὶ ποταμοὶ ποὺ παρήκουσαν εἰς τὸν κύριον τῶν συνέπεια αὐτοῦ εἶναι ὅτι ἡ χώρα ὑπέστη ἀλλεπαλλήλους διαιρέσεις καὶ διτὶ διδικόπως ταράσσεται ἀπὸ συνωμότας. Ἡ γῆ λοιπὸν εἶναι ἀσύνετης: τὸ αἷμα, τὰ νεῦρα της πάσχονται δι' αὐτὸν ἀσθενείας, τὴν πειναν καὶ τοὺς πολέμους. Θέλω νὰ θεραπεύω τὴν ἀσθενείαν αὐτῆς τῆς γῆς Δόσετε μου ἔνα χάρτην τῆς Κορέας.

Οταν ἐπῆρε τὸν χάρτην, τὸν ἐκύπεταις προσεκτικὰ καὶ εἶπε: Ἐπειδὴ τὰ δρη καὶ οἱ ποταμοὶ εἶναι εἰς αὐτὴν τὴν κατάστασιν, εἶναι βέβαιον διτὶ η Κορέα θὰ ἔναι τὸ δέατον πολλῶν πολέμων.

Τότε μὲ μιὰ πονδυλιὰ ἐσημείωσε 1800 μέρη

τὸ δποίον ἀλλως τέ ἀνήκε, δπως εἶπομεν, εἰς τὰς δχθας τῶν ποταμῶν καὶ εἶπε:

Οταν ἡμεδα ἀσύνετης, πρέπει γρήγορα νὰ

ενδρωμεν τὸ μέρος δπου πρέπει νὰ κεντήσωμεν τάς φλέβας καὶ νὰ καυτηριάσωμεν τὴν ἐπιδερμίδα: ἔτι θεραπεύονται αἱ ἀσθένειαι. Αἱ ἀσθένειαι τῶν βουνῶν καὶ τῶν ποταμῶν δμοιάζουν μὲ τὰς ἀσθένειας τοῦ ἀνθρώπου. "Ἄν κτισιν μοναστήρια εἰς τὰ μέρη ποὺ ἐσημειώσα, αἱ ἀσθένειαι τῆς γῆς θὰ θεραπευθοῦν δπως καὶ εἰς τὸν ἀνθρώπον. "Οπως οἱ ἀμαθεῖς, οἱ δποῖοι δὲν θέλουν νὰ τοὺς κεντήσουν καὶ νὰ τοὺς καυτηριάσουν, εἶναι καταδικασμένοι εἰς

βέβαιον θάνατον, ἔτοι καὶ σεῖς ἀν δὲν μὲ πιστεύσουν ἢ καταστρέψουν τὰ μοναστήρια ποὺ θὰ κτισθοῦν, ἢ χώρα σας θὰ ἐρημωθῇ.

Δὲν εἶναι βέβαιον ἀν τὰ μοναστήρια ποὺ ἐκτίσθησαν ἔφθασαν τὸν ὑποδειχθέντα ἀριθμὸν ἥσαν δμως πολλά. "Ἄλλ' ἢ ἀντίδρασις τὴν δποίαν ἐπέφερε ἡ διαγωγὴ τῶν μοναχῶν, εἶχε ἀποτέλεσμα κατὰ τὸν 14ον αἰῶνα τὴν σφαγὴν τῶν μοναχῶν καὶ τὴν κατεδάφισν τῶν μοναστηρίων.

ΦΙΛΙΠΠΟΣ ΛΩΡΙΚΟΣ

KNUT HAMSUN

ΠΑΝ*

Μυθιστόρημα

ΚΔ

Τὸ ἄλλο πρωτὶ ἡ Ἐδουάρδα ἡτο μπροστὰ στὸ σπιτάκι μου, τὴν ὁρα ποὺ βγῆκα ἔξω.

Τὴν νύχτα εἶχα σκεφθῆ καλὰ καὶ πῆρα τὴν ἀπόφασί μου.. Γιατὶ νάφινω ἀκόμα τὸν ἑαυτό μου στὰ νύχια αὐτοῦ τοῦ παρασένενο κοριτσιοῦ, ἐνδὸς κοριτσιοῦ χωρὶς ὀνταροφή, ποὺ μεγάλωσε ὀνάμεσα στοὺς ψαράδες; Ἀρκετὰ δὲν μοῦ ἔσχισε τὴν καρδιά μου; Φτάνει πιά!.. Τὸ κάτω τῆς γραφῆς, συλλογίσθηκα, ἡ ἀδιαφορία καὶ ἡ εἰρωνεία μου τῆς ἔδωκαν νὰ καταλάβῃ τὸν ἀρκετά. "Ω! τὶ ἔξοχα ποὺ τὴν κοροτεῖσθα χθές! Ἀφοῦ μοῦ μίλησε τόσην ὡρα, ἐγὼ τὴν ἔρωτησα ἥσυχα—ἥσυχα:

— Δὲν εἶχατε, νομίζω, καί τι νὰ μοῦ πητε;

... Στεκότανε τώρα κοντὰ στὴ σταχτιὰ πέτρα καὶ φαινότανε πολὺ ἔρεμισμένη. Πρότα δέκαμε νὰ χνηθῇ ἀπάνω μου, μὲ τεντωμένα τὰ χέρια. Σταμάτησε δμως καὶ ἔπλεξε τὸ ἔνα της χέρι μὲ τᾶλλο τὴν ἔχαιρέτισα.

— Γκλάν, ἀρχισε, ἔνα πρόγμα μόνο ἔχω νὰ σοῦ πῶ σήμερα.

Στάθηκα ἀκύνητος.

— "Εμαθα πῶς ἥσουν στοῦ σιδηρουργοῦ τὴν ἄλλη βραδειά, ἡ Ἐδα ἡτο μόνη της.

Ξαφνίσθηκα.

— Ποιὸς σᾶς τῶπε;

— Μὴ νομίσης πῶς ἔβαλα κατασκόπους νὰ τὸ μάθω. Ο πατέρας μου μοῦ τὸ διηγήθηκε χθές! Τὴν ὡρα ποὺ γύριζα μουσκεμένη ἀπ' τὴ βροχή, μοῦ λέει: «— Ἐπρόσβαλες τὸν βρῶνο σήμερα. — Δὲν τὸν ἔπρόσβαλα καθόλου,

τοῦ εἶπα.— 'Απὸ ποὺ ἔρχεσαι; — Πῆγα νὰ ἰδω τὸν Γκλάν... » Τότε μοὺ τῶπε δ πατέρας μου.

— Επνιξα τὴν λύπη μου καὶ εἶπα:

— "Η Ἐδα ἔχει ἔλθει ἔδω.

— "Έχει ἔλθει ἔδω; Στὸ καλύβι;

— Πολλὲς φορές. Τὴν ἔβαλα μέσα καὶ τὰ εἴπαμε.

— 'Εδω!

Σιωπῆ. Έγὼ συλλογιζόμουν: «Θόρρος τώρα!» καὶ ἔναντείπα:

— 'Αφοῦ ἔχετε τὴν καλοσύνη νάνακατεύεσθε στὰς ὑποθέσεις μου, θὰ κάμω κ' ἐγὼ τὸ ἴδιο γιὰ σᾶς Χθὲς σᾶς ἔπρότεινα τὸν γιατρό. Τὸ σκεφθῆκατε καλά; Τὸν πρόγκηπα βγάλτε τὸν ἀπὸ τὸν νοῦ σας.

Τὰ μάτια της ἔστροφαν.

— Νὰ μάθετε λοιπὸν πῶς δ Βαρῶνος εἶνε καλλίτερός σας. "Έχει καλοὺς τρόπους, δὲν σπάζει τὰ ποτήρια, δὲν τὰ βάζει μὲ τῆς γόρβες μου. Ξέρει καὶ φέρνεται, ἐνῷ ἔσεις γίνεσθε γελοῖος, μὲ κάνετε καὶ ντρέπομαι γιὰ λογαριασμό σας, τὸ καταλαβάνετε... Είσθε ὀνυπόφορος.

Τὰ λόγια της μὲ πλήγωσαν βαθειά. Χαμήλωσα τὸ κεφάλι.

— 'Εχετε δίκαιο, τὰ χάνω μπροστὰ στὸν κόσμο. Νὰ μὲ συμπαθᾶτε! Έγὼ περνῶ τη ἡσάνη μου στὸ δάσος, μ' ἀρέσει, καὶ είμαι εὐτυχῆς μέτα ἔδω. "Έδω οἱ κακοὶ μου τρόποι δὲν πειράζουν κανένα. "Οταν ἀφίνω τη μονακιά μου είμαι ὑποχρεωμένος δλοένα νὰ προσέχω τὶ λέω καὶ τί κάνω... Είνε δύο χρόνια τώρα ποὺ δὲν ἔχω ζῆσει μὲ τοὺς δμοίους μου.

* Ιδε σελ. 182.

— 'Απὸ σᾶς μπορεῖ νὰ περιμένη κανεὶς δλες τὲς ἀναποδιές. "Επι τέλους ἀποκάνει κανεὶς νὰ σᾶς νταντεύῃ σὰν τὸ μικρὸ παιδί.

Μὲ τὶ σκληρὸν τόνο ποὺ ἔλεγε αὐτὰ τὰ λόγια! Υπέφερα φρικτά, νόμιμα πῶς δὲν βαστοῦσα πιὰ στὰ πόδια μου ἀπὸ τὴν δρμὴ τῆς ἐπιθέσεως. "Η Ἐδουάρδα δμως δὲν εἶχε τελειώσει ἀκόμα:

— Μπορεῖτε νάναθεστε τώρα στὴν Ἐδα νὰ σᾶς νταντεύῃ. . Κρῆμα μόνο ποὺ εἶνε παντρεμένη!

— Εἶπατε πῶς εἶνε παντρεμένη ἡ Ἐδα;

— Μάλιστα, παντρεμένη.

— Μὲ ποιον;

— Θὰ τὸ ξέρετε, δὲν γίνεται. Είνε παντρεμένη μὲ τὸν σιδηρουργό.

— Δὲν εἶνε κόψη τοῦ σιδηρουργοῦ;

— "Όχι, εἶνε γυναῖκα του. Νομίζετε πῶς λέω ψέματα.

Η ἔκπληξης μου ἡτο μεγάλη. "Έλεγα καὶ ξανάλεγα μέσα μου.

— "Η Ἐδα παντρεμένη..

— Πετύχατε πολὺ στὴν ἐκλογή σας, ἔξηκολούμησες ἡ Ἐδουάρδα.

Τὸ πρᾶγμα δὲν εἶχε τέλος. "Αρχισα νὰ τρέμω ἀπ' τὸν θυμό μου καὶ τῆς εἴτα μὲ δλα μου τὰ δυνατά:

— Ακολουθήστε τὴν συμβουλήμου, πάρτε τὸν γιατρό. Ο πρύγκηπας εἶνε ἔνας γέρο-κούτεντές.

Παραστρόμενος ἀπὸ τὸν θυμό μου, ἔβαζα χρόνια στὴν ἥλικια τοῦ βαφῶνου ἐπέμενα πῶς είνε φαλακρός, μισστραβός, ἔνα φουσκωμένο δσκὶ ποὺ φοροῦσε στέμματα στὰ κουμπιά τοῦ πουκαμίσου του:

— 'Αρκετά τὸν ἔγνωσα, δὲν ἔχω δρεῖ νὰ τὸν γνωφίσω περισσότερο. Δὲν δίνω ἔνα μονόλεπτο γι' αὐτόν, ἔναν τίτοτενιο ἔκει, ἔναν τενεκές.

— Εξ ἔναντίας εἶνε πολὺ σπουδαῖος, εἴτε μὲ κομιμένη φωνῆ. Δὲν εἶνε δτε νομίζεις τὸν λόγον σου, βουνίστες ὀντρωπε. Περίμενε λιγάκι καὶ θὰ τὸν παρακαλέσω ἐγὼ νὰ σοῦ μιλήσῃ. Δὲν πιστεύεις πῶς τὸν ἀγαπῶ, ε, "Έχεις λάθος καὶ θὰ τὸ ίδης. Θὰ τὸν πάρω, μάλιστα. Μέρα καὶ νύχτα αὐτὸν θὰ συλλογίζωμαι. Θυμήσου το καλά, αὐτὸ ποῦ σου λέω: τὸν ἀγαπῶ. Φέρε την ἔδω τὴν Ἐδα, να, φέρε την ἔδω. Δὲν μὲ μέλει καθόλου... Κι' δς φεύγω μιὰ δρα ἀρχίτερα.

Προχώρησε λιγάκι στὸ μονοπάτι μὲ μικρὰ καὶ βιαστικὰ βήματα. "Επειτα γύρισε πίσω, φρικτὰ χλωμή καὶ φώναξε δυνατά:

— Καὶ νὰ μὴ σὲ ξαναίδοιν τὰ μάτια μου. ΚΕ

Τὰ φύλλα ἀρχίσανε νὰ κιτρινίζουν, οἱ πατατιαὶ ἥσαν ἀνδισμέναις. Τὸ κυνήγι ξανάρχισε, χτυποῦσα ἀγριόκοττες καὶ λαγούς μιὰ ἡμέρα σκότωσα ἔνα ἀετό. Ο οὐρανὸς ἡτο καθαρός ἥσυχος, οἱ νύχτες δροσερὲς καὶ τὸ δάσος καὶ τὰ χωράφια ἀνέδιδαν καθαρώτατους ἥχους. "Ολη ἡ πλάστις σὰ συλλογισμένη, βαθειά, εἰρηνική, καὶ μεγάλη.

— Δὲν έρω τὶ ἀπόγινε μὲ τὸν κ. Μᾶκ γιὰ τῆς δυὸ βουτανάριες, ποὺ σκότωσα, εἶτα στὸν γιατρό.

— Νὰ χωστάτε χάρι στὴν Ἐδουάρδα. Λύτη τὸν ἐμπόδιος νὰ βάλῃ μπροστὰ τὴν ὑπόθεσι.

— Δὲν θὰ τὴν εὐχαριστήσω γι' αὐτό.

Οἱ τελευταῖς ἡμέραις τοῦ καλοκαιριοῦ. Τὰ μονοπάτια ἔσπουν σὰν ταινίαι ἀνάμεσα στὸ δάσος, γεμάτα κιτρινάδες, καθεμέρα ἔνα ἀστέρι καινούριο ἀνάβει στὸν οὐρανό, τὸ φεγγάρι θαμποφαίνεται παρόμοιο μὲ σκιὰ μαλαματένια, βούτημένη στὸ ἀσημή.

— Κολάσθηκες, Εδα, εἶσαι παντρεμένη!

— Δὲν τὸ ξέρετε;

— "Όχι, δὲν τὸ ξέρα.

Μούσφιξ τὸ χέρι χωρὶς νὰ πη λέξι.

— Κολάσθηκες, βρὲ παιδί. Τέ θὰ κάμωμε τώρα;

— Οι, τι θέλεις Δὲν θὰ φύγης ἀκόμη. Θὰ είμαι εὐτυχισμένη μαζί σου, δσο βρίσκεσαι ἔδω.

— "Όχι, Εδα.

— Ναί, δσο βρίσκεσαι ἔδω!

— "Όχι, ποτὲ πιά. πήγαινε, Εδα.

Νύχτες καὶ ἡμέραις περνοῦν. Τρεις ἡμέραις περασαν, ποὺ εἶπαμε αὐτὰ τὰ λόγια. "Η Εδα περνάει ἀπ' τὸν μεγάλο δρόμο, φροτωμένη. Πόσα φορτώματα κουβάλησε ὡς τώρα αὐτὸ τὸ κορύτοι αὐτὸ τὸ δάσος, ὅλο τὸ καλοκαϊδι!

— Λφίσε κάτω τὸ φροτωμά σου καὶ ἀφισέ με νὰ ἰδω, ἀν ἡνε πάντα γαλανά τὰ μάτια σου.

Τὰ μάτια της ἥσαν κόκκινα.

— Εδα, χαμογέλασε μου λιγάκι! Δὲν είμπορω πιὰ νὰ κρατηθῶ, είμαι δικός σου, δικός σου..

Βράδειασε. "Η Εδα τραγουδεῖ, ἀκούω τὴν φωνή της καὶ τὸ αἷμα μου καίει.

— Τραγουδεῖς, Εδα, ἀπόψε.

— Ναί, είμαι εὐχαριστημένη.

Καθώς είνε κοντότερη άπο μένα, πηδάει νάγκαλισση τὸν λαιμό μου.

— Εῦνα, τουγκράνισες τὰ χέρια σου.

— Δὲν πειράζει.

Τὸ πρόσωπό της ἀστράφτει.

— Εῦνα, ἔχεις μιλήσει μὲ τὸν κ. Μάκ;

— Μιὰ φορὰ μονάχα.

— Τὶ σοῦ εἶπε; Καὶ σὺ τί τοῦ εἶπες;

— Εἰνε πολὺ σκληρὸς σ' ἐμᾶς, βάζει τὸν ἄνδρα μου καὶ δουλεύει ἡμέρα καὶ νύχτα στὸν μῶλο. Κ' ἐμένα μοῦ δίνει ἔνα σωρὸς δουλιές. Δὲν μὲ πρόσταξε τάχα νὰ κάνω κ' ἔγω ἀντρεῖς δουλιές;

— Γιατὶ τὸ κάνει αὐτό;

— Η Εῦνα χαμήλωσε τὰ μάτια.

— Γιατί;

— Γιατί σ' ἀγαπῶ.

— Μὰ πᾶς τὸ ξέρει;

— Τὸν τὸ εἶπα ἔγω.

Μείναμε σιωπῆλοι μιὰ στιγμή, ύστερα τῆς εἶπα ἔγω.

— Έλπιζω στὸν Θεό, πᾶς δὲν θὰ σὲ κακομεταχειρίσθηκε.

— Όχι! δὲν μὲ πειράζει αὐτό, δὲν μὲ πειράζει καθόλου.

Η φωνή της ἀντηχεῖ στὸ δάσος, σὰν τρεμούλιαστὸ τοπιγυμδάκι.

Ήμερα μὲ τὴν ἡμέρα τὰ φύλλα ὅλο καὶ κιτρινίζουν, τὸ φυλινόπωρο πλησιάζει, ταστέρια πληθαίνουν στὸ στερέωμα, τὸ φεγγάρι μιούζει μὲ ἀσημένια σκια, βουτημένη στὸ χειρόφρονο. Λὲν ὅχισε τὸ κρύο ἀκόμα, μονάχα μιὰ δρόσεοη σιγαλιά ἀπλώνεται δλόγυρα. Οἱ λόγγοι ζωντανεύουν λέεις καὶ κάνεις δένδρο στέκει καὶ συλλογίζεται. Τὰ χαμόδεντρα γεμάτα καρπούς.

Ήρθαν οἱ εἰκοσιτρεῖς τοῦ Αὐγούστου καὶ τρεῖς νύχτες δοκιμασίας ἀρχίζουν.

ΚΣΤ

Πρώτη νύχτα δοκιμασίας.

Ο "Ηλιος βασιλεύει στὰς ἐννέα. Ενα θαμπό σκοτάδι ἀπλώνεται στὴν γῆ, ποῦ καὶ ποῦ κανένα ἀστέρι στὸν οὐρανό. Ήστερος ἀπὸ δύο ὥρες κάποιο ἀντιφέγγισμα τοῦ φεγγαριοῦ ἔχει φύσει. Πηγαίνω στὸ δάσος μὲ τὸ σκυλί μου, ἀνάβω μιὰ φωτιὰ ἀπὸ ἔροκλαδα κ' ἡ φλόγα της λάμπει ἀνάμεσα στὸν κορμούς τῶν ἐλάτων. Παγωνιά δὲν ἔχει.

Η ποιώτη νύχτα τῆς δοκιμασίας, λέω μέσα μου.

Μιὰ τρελλὴ χαρὰ μὲ ταράζει, νὰ βούσκωμαι τέτοιαν ὥρᾳ σὲ τέτοιο τόπῳ.

"Ανθρωποί, ζώα, πουλιά, πίνω στὴν ὑγειὰ τῆς σκοτεινιᾶς, στὴν ὑγειὰ τοῦ μονημούρητοῦ τῶν Θεῶν κατὼ ἀπ' τὰ δένδρα, στὴν ὑγειὰ τῆς ἀφραστῆς καὶ ἀπλῆς ἀφρούνιας, τῆς σιωπῆς, στὴν ὑγειὰ τῶν πρασίνων καὶ τῶν κιτρινισμένων φύλλων! Άδειάζω τὸ ποτήρι μου γιὰ κάθε σημαδί ζωῆς, γιὰ τὸ ρουθούνι τοῦ ζώου, ποῦ τάκουώ νὰ φουθούνται μέσα στὰ χόρτα, γιὰ τὸ σκυλί ποῦ μωρίζεται τὸ χῶμα! Άδειάζω τρελλὰ τὸ ποτήρι μου γιὰ τὴν ἀγιότατη ποῦ κάθεται πλαγιασμένη μὲ τὴν κολλιὰ καὶ φερμάρει τὸ σπουδυγιτάκι, ἔτοιμο νὰ φτερογύρισῃ στὴ σκιά, ζητῶντας τὴν τροφή του. "Ας πιοῦμε, ἀς πιοῦμε, γιὰ τὴν σπλαχνικήν εἰρήνην, ποῦ πλανάται στὴν πλάσι, ἀς πιοῦμε γιὰ τάστρα καὶ τὸ φεγγάρι!

Σηκνομάι καὶ τεντόγια ταῦτα μου. Κανένας δὲν μ' ἀκούσει. Ξανακάθομαί πάλι.

Σπολλάτη, ἀπ' τῆς καθδιᾶς τὰ βάθη, νυχτιά μου μοναχιά, βουνά μου ἔσεις καὶ σὺ ὁ σάλαγος τοῦ πελάγου ποῦ ἀντιβουνίζεις στὴν ψυχή μου, σπολλάτη! Σπολλάτη, ὡς ζωή, ποῦ μοῦ δόθηκες, πνοή μου ἔστι, χάρι τοῦ Θεοῦ που μ' ἀφίσεις νὰ ζήσω αὖτη τὴν νύχτα! Άφιγκασθήτε σ' ἀνατολὴ καὶ δύσι, πανταχοῦ παφῶν διάστινος Θεός. Αὐτὸς τὸ μονημούρισμα τῆς σιγαλιάς μοῦ φαίνεται σὰν τὸ κόχλασμα τοῦ αἵματος τῆς παγκοσμίου Πλάσεως, εἰνε δὲ Θεός ποῦ ἀνύφανε τὸ ὑφάδι τοῦ κόσμου καὶ τῆς ζωῆς μου. Στὴ φλόγα τῆς φωτιᾶς μου διακοίνω μιὰ κλωτσήτη δρόχηντος δικόνω μιὰ βάρκα ποῦ μπαίνει στὸ λιμάνι, καὶ δέρνει τὰ νερά μὲ τὰ κοινιά της ἔνα βόρειο σέλας γλυπτοῦ στὸν οὐρανὸν κατὰ τὸν βροῆ. Ω! τροκίζομαι στὴν ἀδιάνατη ψυχή μου, δοξάζω τὸν Θεό ποῦ βρίσκομαι ἔδω πέρα.

Μεγάλη σιωπή. Μιὰ κούκουνάρα πέφτει στὸ χῶμα. Λέω ἀπὸ μέσα μου: μία κουκούνάρα ἔπεισε. Τὸ φεγγάρι ψηλώνει στὸν οὐρανό: οἱ φλόγες τῆς φωτιᾶς μού τρεμοσθύνουν τοιγύρω στὰ μισόκαμένα ξεσκλαδά, ἔτοιμες νὰ σβυστοῦνε. Αργά, τὴν νύχτα, γυρίζω στὸ σπιτάκι μου.

Δευτέρα νύχτα δοκιμασίας.

Η ἴδια σιγαλιά, η ἴδια γύλκειά ἀτμοσφαιριά. Η ψυχή μου εἴνε συλλογισμένη. Μηχανικῶς διευθύνουμε πρός ἔνα δένδρο, κατεβάζω τὸν σκούφο μου στὸ μέτωπό μου κ' ἀκούμπω στὸ

δένδρο ἀπάνω, μὲ τὰ χέρια δεμένα πίσω ἀπὸ τὸν λαιμό. Πέφτω σὲ βαθεῖς συλλογισμούς ἢ λάμψις τῆς φωτιᾶς μου καίσι τὰ μάτια, καὶ οὕτε τὰ προσέχω καν. Πολλὴν ὥρᾳ κάθομαι ἔτσι μὲ τὸ βλέμμα ἀκίνητο ἐπὶ τέλους μοῦ κόβονται τὰ γόνατα ἀπὸ τὴν κούρασι. Μουδιασμένος καθίσμαι καὶ μιλῶ μὲ τὸν ἑαυτό μου. Γιατὶ τάχα καθόμουν καὶ κυττάζα τὴν φωτιά, τόσην ὥρᾳ, χωρὶς νὰ κουνήσω ἀπὸ τὴν θέση μου;

Ο Αἰσωπός τεντώνει τ' αὐτιά του, ἀκούει περιπτησίες. "Ερχεται ή Εῦνα.

— Είμαι συλλογισμένος καὶ μελαγχολικὸς αὐτὸς τὸ βράδυ, τῆς λέω.

Έκείνη δὲν μοῦ ἀποκρίνεται, ἔτσι ἀπὸ συμπάθεια.

Ξαναλέω:

— Τοία πράγματα ἀγαπῶ. "Ενα ὄνειρο ἀγάπης παλαιό, ἔσενα καὶ αὐτὴν ἐδῶ τὴν γωνίτσα τῆς γῆς.

— Καὶ ποιὸ διαγαπᾶς περισσότερο ἀπὸ δλα;

— Τόνειρο.

Ο Αἰσωπός, ποῦ γνώρισε τὴν Εῦνα, γέρονε τὸ κεφάλι του καὶ τὴν κυττάζει μὲ τὸ πλάγιο.

— Εγὼ τῆς λέγω μέσ' ἀπὸ τὰ δόντια μου.

— Σήμερα ἀπάντησα μιὰ κόπελλα στὸ χέρι τοῦ ἀγαπητικοῦ τῆς. Μ' ἔδειξε μὲ μιά ματιά στὸ σύντροφό της καὶ κρατοῦσε τὰ γέλια της, διαν πέρασα κοντά τους.

— Γιατὶ πρᾶγμα γελοῦσε;

— Δὲν ήξενόρω . . . τοσις γιὰ μένα. Γιατὶ μ' ἔρωτας;

— Τὴν ἔγγωριζες;

— Ναί, τὴν ἔχαιρετησα.

— Κ' ἐκείνη σ' ἔγγωριζες ἔσενα;

— "Οχι.. Μὰ γιατὶ μ' ἔρωτας δίλεινα; "Αδικα μ' ἔρωτας. Δὲν θὰ σου πω τὸν νομά της.

Σωπάσαμε κ' οι δυο. Σὲ λίγο τῆς λέγω σιγά.

— Γιατὶ γελοῦσε μ' ἔρωτας; Είνε μιὰ φιλάρεσκη! Μὰ γιατὶ γελοῦσε; Μὰ τὸν Χριστὸ δὲν τῆς ἔκαμα τίποτε, γιὰ νὰ γελᾶ μ' ἐμένα.

— Δὲν ἔκαμε καλά νὰ γελάσῃ μαζί σου.

— "Οχι, δὲν βλέπω τίποτε κακό. Μη τὴν κατηγορήσ. Δὲν ἔκαμε τίποτε κακό, εἶχε δίκαιο ποῦ γέλασε μ' ἐμένα. Σώπα ἐπὶ τέλους, ποῦ νὰ πάρῃ ὁ διάβολος! Ἀφινέ με ήσυχον, ἀκοῦς;

Τα εἶπα μὲ δλα μου τὰ δυνατὰ τὰ λόγια αὐτά. Η Εῦνα τόμαγμένη δὲν μ' ἔρωτα πιά. Εγὼ πάλι μετανοίων γιὰ τὰ σκληρά μου λόγια, πέφτω στὰ πόδια της καὶ τὴν παράκαλω:

— Γύρισε στὸ σπίτι σου, Εῦνα. Εσένα διαπλ

περισσότερο ἀπὸ δλες. Πῶς είμπορω νάγαπω ἔνα. Όνειρο; Χωράτενά, έσενα μονάχα ἀγαπῶ. Γύρισε δμως στὸ σπίτι σου, ανδρί θά σε ξανα-ιδῶ. Είμαι διμός σου, έρετο, μὴν τὸ ξεχνᾶς! Καληνήτα.

— Η Εῦνα γυρίζει στὸ σπίτι της.

Τρίτη νύχτα δοκιμασίας, μιὰ νύχτα ὑπεροτάτης ἀγαπίας. Νὰ είχε κάνει παγωνιά τούλαχιστον! Μὰ πον παγωνιά! δηλιος, καθὼς ἐβασίλεψε, ἀφισε πίσω του μία κουφόβρασι, ποῦ θαρρεῖ κανεὶς πῶς βούσκεται μέσα σὲ χλιαρό τέλμα. "Αναφα τη φωτιά μου μὲ τὰς εξοφύλαδα.

— Εῦνα, ἀκούσει με. Νοιώθει κανένας κάποτε μιὰ εὐχαρίστησι νὰ τὸν σέρονται ἀπὸ τὴν μότη. Τὸ φυσικὸ τοῦ ἀνθρώπου ἔχει κάτι τέτοιες παραξενίες. "Αφίνει κανένας καὶ τὸν σέρονται δεξιὰ καὶ ἀριστερὰ κι' δὲν τὸν ἔρωτησης τί ἔπαθε, σοῦ λέει, τρελλαμένος ἀπ' τὴν χαρά του: «Μὲ σέρονται ἀπ' τὴν μύτη!» Βούσκεται κάποιος καὶ τοῦ λέει νὰ τὸν γλυτώσῃ καὶ αὐτὸς μιὰ εὐχαρίστηση σέρει οὔτε νὰ τὰκούσῃ. Στὸ τέλος τὸν ἔρωτας: «Μὰ υποφέρεται αὐτὸς νὰ σέ κάνουν ἔτσι;» Καὶ αὐτὸς σοῦ λέει: «Ναί, υποφέρεται καὶ πολύ, γιατὶ λατρεύω τὸ χέρι, ποῦ μὲ σέρνει» Εῦνα, ξέρεις τί εἶνε ή ἐλπίδα στὸν ἀνθρωπο;

— Ναί, λέω πῶς τὸ ξέρω.

— Είνε βλέπεις μόναδινό πρόγυμα, Εῦνα, ἡ ἐλπίδα. "Ενα πρωτί ξέσαρνα πένονται κάνεις τὸν δρόμο τῆς ἔξοχῆς μὲ τὴν ἐλπίδα νάπαντηση κάποιαν ποῦ ἀγαπῶ. Τὴν βούσκει; "Οχι. Γιατὶ; "Απλούστατα γιατὶ αὐτὴ είχε κάποιαν ἄλλη δουλειά. Γνώρισα στὸ βουνό ἔνα γέρο Λαπονα. "Εδῶ καὶ πενηνταοκτώ χρόνια ἦτο τυφλός καὶ ἡτον ἔβδομηντα χρόνων. Ήμέρα μὲ τὴν ἡμέρα διαφορούσε πῶς έβλεπε καθαρότερα. ἀργούσε νὰ καλλιτεούσῃ μὰ ὅλο καὶ καλλιτεούσεις κι' δὲν δέν τοῦ τυχαίνει τίποτε ἐνάντιο, ἔλεγε πῶς μὲ λίγα χρόνια θάβλεπε τὸν Ηλιο. Τὰ μαλλιά του είχαν ἀποκείνει μαύρα, μα τὰ μάτια του είχαν ἀσπρίσει. "Οταν καπνίζαμε τὸ σιγάρο μας, κι' οι δύο μας, στὸ καλύβι μου, μοῦ ίστορούσε τὸ τί καὶ τί ἔβλεπε, πρὸ τυφλωθῆ. "Ηταν γερό κονφάρι καὶ ξεφακιάνος, δὲν ἔδινε πεντάρα γιὰ τίποτε, μὰ ή ἐλπίδα τοῦ ἐλπίδα. "Οταν σηκωνόμουν νὰ φύγω, μὲ συντρόφευς στὸν δρόμο, ύστερα ἀπλωνε τὰ χέρια δεξιὰ καὶ ἀριστερά. "Αποδῶ, έλεγε, πέφτω στη ή νοτιά, ἀποκει ή τραμοντάνα. Πρώτα θὰ πᾶς δλοΐσα αποδῶ, παραπέρα δὲ στρίψης

άποκει». Έγω τούλεγα: «Σωστά, τὰ εἶπες!» Γελούσε εὐχαριστημένος και με βεβαιώνες τῶς πενήντο χόδνια προτήρερα δὲν θὰ τὰ καταφερενε νὰ τὰ πῆ ἔτοι μὲ τὸ νῦ και μὲ τὸ σίγμα: — «Λοιπὸν βλέπω καλλίτερα!» Εμπινε στὸ καλύβι του μὲ τὰ τέσσερα, καθότανε στὴ θέσι του κοντὰ στὴ φωτιά, σίγουρος πῶς μιὰν ήμέρα θαύμισκε τὸ φῶς του... Εύα, η ἐλπίδα εἶνε παράξενο πρόγμα. Έγω, παραδείγματος χάριν, ἔχω τὴν ἐλπίδα πῶς θὰ ἔχεσσι τὸ πρόσωπο, που δὲν ἀπόντησα σήμερα τὸ πρώτο.

— Τὶ παράξενα λόγια ποῦ λέει!

— Γιατὶ εἶνε ή τρέτη νύχτα τῆς δοκιμασίας μου σήμερα. Αὔριο σοῦ δίνω τὸν λόγο μου, πῶς θὰ είμαι ἄλλος ἀνθρώπος. Αφού μὲ μονάχον τώρα. Αὔριο θὰ είμαι ἀγνώριστος, θὰ γελῶ και θὰ σὲ φιλῶ, ὥμορφό μου κοριτσάκι!... Μιὰ νύχτα μοῦ μένει ἀκόμη γιὰ νὰ γίνω ἄλλος ἀνθρώπος. Σὲ λίγες ὥρες, δὲν θὰ τελειώσουν. Καληνύχτα. Εύα!

— Καληνύχτα.

Εαπλόνομαι πιὸ κοντὰ στὴ φωτιὰ και καμαρόνω τῆς φλόγες. Μία κόκκινάρα ξεκολλάει και πέφτει ἀπ' τὸ κλαδί της, πέφτονταν δυτερα και τὰ ξερόκλαδα, ἀποκαΐδια. Είνε νύχτα βαθειά. Τὰ μάτια μου σφαλοῦνε.

Σὲ καμμιὰν ὡρα δίξε μου οἱ αἰσθήσεις σέρνονται ἀπὸ ἔναν-κάπιο ρυθμὸ και ἀδελφόνονται μὲ τὴ μεγάλη σιγαλιά. Βλέπω τὸ μισοφέγγαρο, παρόμοιο μὲ κάτασπρο σεντέφι, και καθὼς τὸ θωράκι, τρεμουλιάζω ἀπὸ ἀγάπη και κοκινίζουνε τὰ μάγουλά μου. Μὲ σιγαλή κ' ἐρωτική λαλιά, μιλῶ μὲ τὸ ἀστρο, και μοῦ κτυπᾶ ἡ καρδιά μου, σᾶν κάπιοια νὰ μὲ σφίγγη ἀγκαλιά... Πέρνει ἀνεμος, μιὰ δύναμι ἀγνωστη ταράει τὸν ἀέρα. Γί τρέχει; Κυττάζω δλόγυρο μου και δὲν βλέπω τίποτε. Μιὰ φωνὴ φέρνει τὸ ἀέρακι, σᾶν νὰ μὲ καλῆ, η ψυχή μου λυγδεῖ σᾶν τὸ φυλλοκάλαμο, τρέμω, ἔνα στήνθος ἀδρατο νοιώθω ν' ἀκουμπάῃ στὸ δικό μου, τὰ μάτια μου δακρύζουν. — Θεὸς εἰν' ἔκει, κοντὰ και μὲ βλέπει. Κάμποση ὧρα περνᾶ ἔτοι. Γυρίζω, κανένας ἥχος στὸν ἀέρα, θαρρῶ πῶς βλέπω ἀπὸ πίσω κάπιοι φάντασμα ποῦ λούβεται σιγαλά μέσα στὸν λόγγο.

Μιὰ στιγμὴ πολεμῶ νόρθω στὰ συγκαλά μου. Αποκαμωμένος ἀπὸ τὴ συγκίνησι, σπασμένος ἀπὸ τὴν κούρασι, ἀποκοιμούμαι.

— Οταν ἔπινησα είχε ξημερώσει.

Είχα περάσει μιὰ δυνατὴ θέρμη και περί-

μενα ἀπὸ στιγμὴ σὲ στιγμὴ νὰ μὲ φέρη κάτω ἡ ἀρρώστεια. Τὰ πράγματα ὅλα τέβλεπα ἀνάποδα, μὲ τὰ μάτια τοῦ θερμασμένου μιὰ θλίψι βαρειά μοῦ πλάκωνε τὸ στῆθος.

Τώρα, δὲν πέρασαν.

KZ

Νὰ τὸ φθινόπωρο! Τὸ καλοκαῖρι δὲς ποῦ νάρδη χάμηκε. Τὶ λίγο ποῦ κράτησε! Εχομε τώρα κρύες ήμέρες. Κυνηγῶ, ψαρεύω και τραγουδῶ μέσα στὸ δάσος. Κάποιες ήμέρες μιὰ συκνή καταχνιά χύνεται ἀπὸ τὸ μέρος τῆς θαλάσσης και οκεπάζει μὲ μιὰ θαμπούρα δλη τὴν πλάσι. Μιὰ τέτοια ήμέρα μοῦτυχε καπι τί. Καθὼς τριγύριζα, ἀποπλανήθηκα πρὸς τὸ δάσος τοῦ Αννέζ και βρέθηκα μπροστὰ στὸ σπίτι του, οἱ νέοι και τὰ κορίτσια ποῦ είχαμε πάει τῆς περασμένες στὸ μεγάλο νησὶ και τὰ νησάκια, ἔνας σωρὸς ζευμαλισμένοι ἔκει, που χρέωναν κ' ἔκαναν κάθε λογῆς τρέλλες.

— Ενα ἀμάξι ὅφερε κάπιοιν κ' ἐστάθη μπροστὰ στὸν φράχτη τοῦ περιβολοῦ. — Ήταν η Ἑδονάρδα, τὴν πήρε τὸ μάτι μου. Έκείνη ξαφνίσθη.

— Γεια σας! είπα σιγανά.

Μὰ δι γιατὸς δὲν μ' ἀφιεσ νὰ φύγω. Η Ἑδονάρδα δὲν κατέβηκε ἀπὸ τὸ ἀμάξι. Στὴν ἀρχὴ φάνηκε σὰν στενοχωρημένη ποῦ μ' ἔβλεπε. Οταν μιλοῦσα ἔγω χαμηλωνε τὰ μάτια. Σιγὰ σιγὰ ξεθάρρεψε και μοῦκαμέ κάποιες ἀσήμαντες ἐρωτήσεις. Ήτο κατακίτρινη. Η σταχτερή και κούνα καταχνιά σκέποςε σὰ βέλο τὸ πρόσωπό της.

— Είχα κάπιοι λόγο ποῦ ἡλίθια ἐδῶ, είπε. — Ερχομαι ἀπὸ τὴν ἐκκλησία τῆς ἐνορίας δὲν ενδῆκα κανέναν ἔκει. Μοῦ είπαν πᾶς εἰσινε μαζεμένοι ἐδωπέρα. Τρέχω τόσην ὡρα μὲ τὴν ἄμαξα γιὰ νὰ σᾶς συντύχω. Αὔριο τὸ βράδυ έχομε στὸ σπίτι μιὰ μικρὴ γιορτή, γιὰ τὸν βαρδώ που φεύγει αὐτὲς τῆς ήμέρες. Σᾶς προσκαλῶ δλους... θὰ χορεψωμε... αὔριο βράδυ λοιπόν!

— Ολοι ἔγνων τὰ κεφάλια κ' εὐχαριστησαν.

— Εμένα γύρισε και μοῦ είπε ίδιαιτέρως:

— Θάχετε τὴν καλοσύνη νάρθετε! Μὴ μᾶς στεύτε, ξέαφνα, τὴν τελευταία στιγμὴ κανένα γραμματάκι, πῶς δὲν μπορεῖτε τάχα!

Μονάχα έμένα μοῦ είπε αὐτὸν τὸν λόγο.

Σὲ λίγο ἔφυγε.

— Επεται συνέχεια.

Μετάφρ. Π. Νβ.

ΤΟ ΔΕΚΑΠΤΕΝΟΗΜΕΡΟΝ

ΘΕΑΤΡΙΚΗ ΖΩΗ

ΒΑΣΙΛΙΚΟΝ ΘΕΑΤΡΟΝ. — Μόννα Βάννα.

Πόσα πράγματα ώραια μέσα εἰς τὸ δοῦμα αὐτό! Πόσαι σκεψεις δ' ἔνα φιλόσιφον θετικοτήγη και πόσαι εἰκόνες γεμάται ἀπὸ ποίησιν και ἀπὸ ζωὴν, ζωὴν παραμένην ἀπὸ ἔνα κόσμον ποῦ δλίγοι μόνον οἱ ἐκλεκτοί, ησθάνθησαν και ὠνειρεύθησαν! Ισως διὰ τοῦτο θὰ έχειειστο και μία υπερόχως λεπτὴ ἀπόδοσις, ζητη πρὸς τὴν καλλονὴν τοῦ ἔφογου και τὰς ἀποχρώσεις του τὰς ἀριστοτεχνικάς. Τοις διὰ τοῦτο η συγκίνησις τοῦ θεατού δὲν ἔφενε τὴν συγκίνησιν τοῦ σκεπτομένου η τοῦ ὀνειροπόλου. Ι πετα ἀπὸ κάθε ποδαῖν, ίδιως ἔπειτο ἀπὸ τὴν δευτέραν, τὴν όποιαν θὰ ἔπιλεν και δι μεγαλείτερος ποιητής, ηθελα νὰ κλείσω τὰ μάτια μου διὰ ν' ἀναπαραστήσω ἀκόμη μέσα μισ τὰς μαγευμένας ἔκεινας φράσεις, μαγευμένας ἀπὸ δρομονίαν μουσικήν και ἀπὸ ἀρμονίαν χρωμάτων και νὰ παρατείνω ἐπὶ πολὺ ἀκόμη τὴν ὡραίαν εἰκόνα ποῦ ἔβλεπα και τὴν ὡραίαν εἰκόνα ποῦ μοῦ υπεβολλε ὁ ποιητής τῆς Μόννα-Βάννας.

Τὴν ὑπόθεσιν τὴν γνωρίζετε ἀπὸ τὴν μετάφρασιν τοῦ κ. Ξενοπούλου, δημοσιευθεῖσαν πέρυσι εἰς τὰ «Παναθήναια». Ενθυμηθῆτε τὸν Μάρκον Κολόννα, τὸν γέροντα πατέρα τοῦ Γουΐδου ἐπιστρέφοντα ἀπὸ τὸ στρατόπεδον τοῦ Πριγκηβάλλη μὲ τὴν σκληράν ἀπάντησιν τοῦ νικητοῦ: νὰ μεταβῇ η Βάννα τὴν νύκτα γυμνή, μὲ μόνον τὸν μανδύναν και τὰ σανδάλια της εἰς τὴν σκηνὴν τοῦ Πριγκηβάλλη. Νομίζεις διτι δ ἀνθρώπος αὐτὸς δὲν ζη μέσα εἰς τὴν ἀτμοσφαῖραν ἔκεινην τὴν πραγματικὴν τοῦ πολέμου, τῆς πείνας, τοῦ κενδύνου. τὴν σκέψιν τοῦ φωτιζει ἀκόμη η διμορφιά ενδος διαγάλματος θεᾶς ποῦ ενδιήρκαν θαμμένον μέσα εἰς τὴν ἄμμον πλησίον τοῦ στρατοπέδου τοῦ Πριγκηβάλλη: «τόσον θειμασίως ὡφαίον, ποῦ δὲν ἔβλεπατε, ω! θὰ ἀλησμονούσατε τὸν πόλεμον. Έσκαψαμεν και παρακάτω ἔκεινος ηδρένα βραχίονα ἔγω εξέθαψα δυδ χεριά, τόσον

— Λινέπλαττα ήδη, ποὺν ἀνοίξει η αὐλαία τῆς δευτέρας πράξεως, τὴν μοναδικὴν σκηνὴν τῆς συναντήσεως τοῦ Πριγκηβάλλη και τῆς Βάννας. Τί αἰσθημα, τί ποίησις, τί γοητεία! Ο κ. Δαρμόν διληθινός Πριγκηβάλλης, δι πολεμιστῆς δ ἀνδρεῖος, δ ἀψηφων δλα, και καμπτόμενος εἰς τὴν ἀνάμνησιν τοῦ πούτου ἔφωτος του, τοῦ παιδικοῦ, πρὸς τὴν Βάνναν. Η φωνή του, αἱ κινήσεις του έχουν έλαφρας και ποικίλας μεταπτώσεις και συχνὰ τείνει ν' ἀνέβῃ τας βαδ-

Γεωργία Λεμπλάν Μέτεφλιγκ.

μίδιας της Τέχνης. Η κυρία Λεμπλάν μὲ τὴν πλαστικὴν τῆς παράστασιν, μὲ τὴν θερμήν εἰς τοὺς χαμηλοὺς τόνους φωνῆν τῆς μᾶς δίδει μίαν ὀραίαν ἐντύπωσιν. Καὶ πλέκεται γύρῳ τῶν ἔνα μραχνούφαντον δύνειρον, μὲ τὴν ἐπίκλησιν τοῦ παρελθόντος τοῦ ἀγνοῦ καὶ ποιητικοῦ, διὰς καὶ τῷρα ἀπομένονυ, καὶ οἱ δύο, οἱ πρῶτοι δειλοὶ ἔρασται, μὲ τὰς ἀναμνήσεις τῆς πρώτης τῶν συναντήσεως, μὲ τὴν συνεννόησιν δύο ψυχῶν ποῦ ἐγεννήθησαν ἡ μία διὰ τὴν ἄλλην.

Bárra. — «Γιατὶ ἔμεις συνεννοούμενα χωρίς νὰ λέμε τίποτα... Περιέφορον αὐτό: καὶ δῶμας συλλογίζομαι, διὰ τοῦ ἔγω θὰ ἔκαμνα διὰ ἔκαμες, διὰ ἀγαποῦσα διὰς σύ... Μοῦ φαίνεται κάποιες στιγμὲς σὰν νῦμαι ἔγω στὴ θέση σου, καὶ σὰν ἔσον νὰ μὲ ἀκοῦσ, καὶ σὸν ἔγω νὰ λέγω αὐτὰ διὰς μοῦ λέγεις σύ...»

Τὶ ὀραία ποῦ εἶναι ἡ ζωὴ, ἔτσι ἔρημοι οἱ δύο, μέσα σ' ἔνα στρατόπεδον, κάτω ἀπὸ μίαν σκηνὴν πολεμικήν, εἰς τὴν σιγὴν τῆς νυκτὸς μέσα, καὶ μὲ τὸν ἀριστὸν πόνον ποῦ μετ' ὀλίγα λεπτὰ θὰ χωρισθοῦν...

Καὶ τὸ δῶμα προχωρεῖ γρογά. Η Πίζα

σώζεται. Η Βάρνα μὲ τὸν Πριγκηβάλλην ἐπιστρέψοντα. Η Βάρνα λέγει εἰς τὸν Γουΐδον διὰ εἶναι ἀγνῆ δύος ποὶν ἀναχωρησης διὰ τὸ ἔχθρον στρατόπεδον, διὰ διὰ τὸν Πριγκηβάλλην δὲν τὴν ἥγινε: «Ἐνα φίλι μονάχα τοῦδωσα στὸ μέτωπο καὶ μοῦ τὸ ἔδωκεν διάσω...» Αλλ' ὁ Γουΐδος δὲν τὴν πιστεύει. Μάτην προσπαθεῖ νὰ Βάρνα νὰ τὸν πείσῃ, ὡς ποῦ ἔξαγοριόνται νὰ πληγωμένη τῆς Ψυχῆς, καὶ μὲ τὴν ἀρνησιν αὐτὴν τοῦ Γουΐδου χύνεται τῷρα δρμητικὴ εἰς τὸν ἔρωτα τοῦ Πριγκηβάλλη:

— Εἶμαι δική σου, σ' ἀγαπῶ.

KIMON MICHAILIDIS

ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΑ

Τὸ περὶ Λευκάδος καὶ Ιθάκης ξήτημα.

Κατὰ τὴν ἔναρξιν τῶν ἐφετινῶν ἀνακοινώσεων ἐν τῇ Γερμανικῇ Σχολῇ δ. κ. Δαιρόπερελ εἶχεν ἀναγγείλει διὰ ἔμελλε πρασεχῶς νὰ προβῇ εἰς λεπτομερῆ ἀνακοίνωσιν τῶν ἀποτελεσμάτων τῆς κατὰ τὸ παρελθόν ἔτος ὑπὲρ αὐτοῦ ἐκτελεσθείσης ἐν Λευκάδι ἀνασκαφῆς ἔξης ἡλιπίτητος νὰ προκύψῃ τὶ διαφωτιστικὸν τοῦ περὶ τῆς Ομηρικῆς Ιθάκης ξητήματος, καίτοι δ. κ. Δαιρόπερελ στηρίζεται κυρίως εἰς τὸ κείμενον τοῦ Ομήρου καὶ ἔξι αὐτοῦ μόνου νομίζει ἀποδειγμένον διὰ τὴν Ιθάκη τοῦ Ομήρου εἰνε ἡ σημερινὴ Λευκάς. Τὴν ἀνακοίνωσιν ταῦτην ἔκαμε κατὰ τὴν συνεδρίαν τῆς 24 τοῦ παρελθόντος Δεκεμβρίου. Η ἀνασκαφὴ ἐξετελέσθη δοκιμαστικῶς εἰς πλείστας θέσεις τῆς πεδιάδος, ἐν ἥ κενται τὸ χωρίον Νυδό, κειμένης κατὰ τὸ νοτιανατολικὸν μέρος τῆς νήσου παρὰ τὴν εἰσόδον τοῦ αὐτοῦ μεγάλου λιμένος καὶ ἀντικρὺ τοῦ νησυδρίου Μαδουρῆς, τῆς γνωστῆς ιδιοκτησίας τοῦ Βαλαωρίτου. Η πεδιάς αὕτη ἀπεδείχθη διὰ ἀνυψοῦται τάχεως ἐκ τῆς ἀμμούτης καταφερούμενης ὑπὸ διαφόρων χειμάρρων, ὥστε ἔχει τὴν σημερινὴν τὴν ἀρχαιότητος εὑρίσκονται μόνον εἰς μέγα βάθος. Κατὰ τὸ βόρειον πέρας αὐτῆς εἰς βάθος δύο μέτρων εὑρίσκονται κτίρια καὶ ἄλλαι ἀρχαιότητες παλαιῶν Ἑλληνικῶν χρόνων, ὑποκάτω δὲ αὐτῶν εἰς βάθος δύο μέτρων εὑρίσκονται κτίρια προϊστορικὰ καὶ τάφοι, ἐν οἷς διάνεκτοι ἔκειντο μετὰ συνεσταλμένων τῶν οκέλλων, ὡς εὑρίσκονται καὶ ἐν πλείστοις ἄλλοις τόποις κατὰ τὴν αὐτὴν ἐποχήν. Τινὰ ἐκ τῶν πρόϊστοριῶν τούτων λειψάνων δύνανται νὰ ἀνήκωσιν εἰς τὴν ἐποχὴν τοῦ Ομήρου, ἀλλ' ἡ δοκιμαστικὴ αὕτη ἀνασκαφὴ δὲν ἀπεκάλυψεν

εἰςη μικρὸν μόνον μέρος αὐτῶν. Κατὰ τὸ ἔρχομενον ἕρος προεκτενούμενης τῆς ἀνασκαφῆς υπάρχει ἐλπὶς νὰ ἀναφανῇ τι πουνδαῖτερον.

Συνεδρία τῆς 7. Ιανουάριου. — Ο. κ. Δαιρόπερελ περιέγραψε τὸ θέατρον τῆς ἀρχαίας πόλεως τῆς Θήρας, εὑρεθὲν κατὰ τὰς γνωστὰς ἀνασκαφὰς τοῦ βαρόνου Ιλλερ φὸν Γαλεριγγεν, προεισαγωγικῶς δύμας ωμῆνησε καὶ περὶ τῆς γεωλογικῆς κατασκευῆς τῆς νήσου Θήρας συμφώνως πρὸς τὰς μελέτας τοῦ γνωστοῦ γεωλόγου Φίλιψων, ἐπέδειξε δὲ καὶ διαφόρους φωτογραφίας τῆς ἀποκορήμνου δυτικῆς παραλίας τῆς θήρας πόλεως ἀνασκαφῶν. Τὸ θέατρον τῆς ἀρχαίας Θήρας εἶνε μικρὸν, ισούμενον μόλις πρὸς τὸ ἐν τοίτον τοῦ Διονυσιακοῦ θέατρου, τὰ δὲ ἐρείπια αὐτοῦ ἀνήκουσιν εἰς τρεῖς διαφόρους ἐποχὰς, ὥστε ἀποδεικνύεται διὰ καὶ αὐτὸν ὑπέστη τὰς αὐτὰς μετατροπάς, ὡς πάντα τὰ παλαιότερα θέατρα τῆς τε Ελλάδος καὶ τῆς Μικρᾶς Ασίας. Η σκηνὴ αὐτοῦ κατεσκευασμένη ἐκ κοινῶν ἀκατεργάστων λίθων φαίνεται διὰ ἔχει οἰκοδομηθῆ κατὰ τὸν Δ'. π. Χ. αἰώνα, τὸ προσκήνιον δ' αὐτῆς πιθανῶς ἦτο ξύλινον, ὡς καὶ τὰ ἔδωλα τῶν θεάτρων. Κατὰ τὸν Β'. π. Χ. αἰώνα τὰ ἔδωλα κατεσκευάσθησαν μαρμάρινα, τότε δὲ φαίνεται διὰ προσετέθη καὶ λιθινὸν προσκήνιον μετὰ κιόνων. Τέλος δὲ κατὰ τὸν δραματικὸν χρόνον τὰς τελεταίας λάμψεις δύνοντος ἀστρου. Εἴησαν ἐνίσια ἐτῶν, με δύναμα γνωστῶν εἰς κάθε Ελλήνα διαβάζοντα καὶ μή, με δισάκινον φιλολογικὸν ποικίλον, ἀν δχι τοσον εἰς ποδὸν ἀλλ' ὅμως γεράτον ἀπὸ πνεῦμα σπινθηρίζον καὶ ἀπὸ μελέτην. Εἶναι ἀδικον, μοῦ ἔλεγε σεβαστὸς φίλος μου προχθές κατὰ τὴν κηδείαν τοῦ συγγραφέως, διὰ τὸ Ροΐδης ἔχασε τόσον καιδὸν εἰς τὴν πολιτικὴν ἀντὶ ν' ἀφερωθῆ ἐξ ὀλοκλήρου εἰς τὴν τέχνην. Αλλ' ἀρι γε δλα αὐτὰ τὰ σκορπισμένα ποντοῦ ὄρνα του, αἱ μέλεται, μοῦ με τὰ δλίγα του βιβλία, με τὰ διηγήματά του δὲν ἀποτελοῦν καὶ τῷρα κατὶ μεγάλον εἰς τὴν Ελλάδα ή όποια Ἰσθμάνετο με τὸν Ροΐδην μίαν δύναμιν ἔξαιρετην, ἐπιβαλλούμενην, ρωμαλένων; Τί ἀναψη καὶ τὶ διδασκαλία η ἀνάγνωσις ἐνὸς ἀρθρου του η μᾶς του μελέτης! Τι εὑρίσκεται καὶ τὶ σοβαρὰ συνερδίζειν εἰς κάθε τοῦ έργου η σορτί καὶ η εὐφύτα! Καὶ τὰ μικρότερα πράγματα ἔχεις νὰ τὸ ζωγραφίζεις με τὸν ἀποικιόν του χαρακτήρα εἰρωνα, η σοβαρόν η εὐφύολογούντα.

Κατόπιν δ. κ. Βίλελμ ωμῆνης περὶ τινὸς ἐπιγραφῆς εὑρίσθησης ἀλλοτε δῆλο τὸν ἀποδανόντος Αγγλου ἀρχαιολόγου Βέντ τὴν νήσον Θάσω, ἐλλιπούς δὲ ἀνωμεν καὶ ἔξι φριστερῶν. Ο. κ. Βίλελμ προέτεινε νέαν συμπλήρωσιν τοῦ πρὸς ἀριστεράν ἔλειπόντος μέρους αὐτῆς, ἐκ τῆς δοπίας ἀποδεικνύεται διὰ ἔχει οἰκοδομηθῆ ἀνυψοῦται τάχεως ἐκ τῆς θήρας πόλεως τῆς Αθηναίας ἐπὶ βραχὺν χρόνον ἐγκατεστάθη κυβέρνησις διληγαρχική, ητος ἔβοήθησε καὶ ἐν Θάσῳ τὴν διληγαρχικὴν μερίδαν ἐναγτίον τῶν παραδόσεων τῆς πολιτικῆς τῶν Αθηναίων.

Μετ' αὐτὸν δ. κ. Σράδερ ωμῆνης περὶ τινὸς ἐρηματηρῆς στήλης εὑρίσθησης ἐν τῷ γυμναστέρῳ τῆς Περιγάμου, φερούσης δὲ ἀνωμεν κεφαλὴν πωγωνοφόρου, ἀρχαιοτέρου μὲν, ἀλλὰ κατὰ τὰ καύρια τελείως ἀνεπτυγμένης καλλιτεχνῆς κατασκευῆς. Ἐκ τῆς κατώθι υπαρχούσης ἐπιγραφῆς ἔξαγεται διὰ τὴν στήλη αὐτην εἰνε ἀντι-

γραφον ωματικῶν χρόνων τοῦ Προσύλου Ερμοῦ τοῦ Ἀλκαμένους, διτις φαίνεται διὰ εἰκόσητην ἐκ τοῖς Προτυλαίοις τῆς Ἀκροπόλεως τῶν Αθηνῶν, καίτοι δὲν μνημονεύει αὐτὸν δ Παυσανίας. Η ἔργασία τοῦ Ἀλκαμένους διμοίζει πρὸς τὸν Φειδίου ἔχουσα τὸ αὐτὸν θρεμμον μὲν ἀλλ' ἐπιβλητικὸν μεγαλεῖν τῶν ἔργων τοῦ μεγίστου καλλιτέχνου τῆς ἀρχαιότητος. Τοῦ αὐτοῦ ἐρμοῦ τοῦ Ἀλκαμένους ἀντίγραφον εἶνε καὶ σὶ εἰς τῷ Παναθηναϊκῷ Σταδίῳ εὑρεθέντες ἐμοια, ἀλλ' η ἔργασία αὐτῶν δὲν εἶνε τόσον τελεία, δισσὸν η τοῦ Περιγάμου εὑρεθέντος δρομοῦ. Τὸ εδρηματικόν την πρωτότυπα, διότι ἔργα μεγάλων καλλιτεχνῶν, ως δ. κ. Αλκαμένης, εἴτε πρωτότυπα εἴτε ἀντίγραφα οὐτῶς ἀσφαλῶς μεμάρτυρημένα, εἶνε σπανιωτάτα.

XARITON FILETAIROU

ΓΡΑΜΜΑΤΑ ΤΕΧΝΗ ΕΠΙΣΤΗΜΗ

ΕΜΜΑΝΟΥΗΛ ΡΟΪΔΗΣ

Ε ΣΒΥΣΕ σημά σηγά. Η ζωὴ τοῦ Ροΐδη. Μιὰ ζωὴ γεμάτη ἀπὸ χρόνι καὶ ἀπὸ φῶς. Κ' ἐπροσπάθει καὶ τῷρα δικόμη, τὰ τελευταῖα τοῦ χρόνια, νὰ παλαιοῖ μὲ σῶμα ἀπόμαχον, μὲ διάνοιαν ποὺ ὀλόενο ἐσκοτείναται, νὰ κύριον δικόμη τὰ τελευταῖα λάμψεις δύνοντος ἀστρου. Εἴησαν ἐνίσια ἐτῶν, με δύναμα γνωστῶν εἰς κάθε Ελλήνα διαβάζοντα καὶ μή, με δισάκινον φιλολογικὸν ποικίλον, ἀν δχι τοσον εἰς ποδὸν ἀλλ' ὅμως γεράτον ἀπὸ πνεῦμα σπινθηρίζον καὶ ἀπὸ μελέτην. Εἶναι ἀδικον, μοῦ ἔλεγε σεβαστὸς φίλος μου προχθές κατὰ τὴν κηδείαν τοῦ συγγραφέως, διὰ τὸ Ροΐδης ἔχασε τόσον καιδὸν εἰς τὴν πολιτικὴν ἀντὶ ν' ἀφερωθῆ ἐξ ὀλοκλήρου εἰς τὴν τέχνην. Αλλ' ἀρι γε δλα αὐτὰ τὰ σκορπισμένα ποντοῦ ὄρνα του, αἱ μέλεται, μοῦ με τὰ δλίγα του βιβλία, με τὰ διηγήματά του δὲν ἀποτελοῦν καὶ τῷρα κατὶ μεγάλον εἰς τὴν Ελλάδα ή όποια Ἰσθμάνετο με τὸν Ροΐδην μίαν δύναμιν ἔξαιρετην, ἐπιβαλλούμενην, ρωμαλένων; Τί ἀναψη καὶ τὶ διδασκαλία η ἀνάγνωσις ἐνὸς ἀρθρου του η μᾶς του μελέτης! Τι εὑρίσκεται καὶ τὶ σοβαρὰ συνερδίζειν εἰς κάθε τοῦ έργου η σορτί καὶ η εὐφύτα! Καὶ τὰ μικρότερα πράγματα ἔχεις νὰ τὸ ζωγραφίζεις με τὸν ἀποικιόν του χαρακτήρα εἰρωνα, η σοβαρόν η εὐφύολογούντα.

Τὰ Παναθηναϊκά μὲ ἀγάπην πρὸς τὸν φίλον των σκοτειμσιν πρὸς τὸν συνεργάτην τῶν τιμοῦν σῆμαρον μὲ τὰς δλίγας αὐτὰς γραμμάτων τὸν Εμμανουήλ Ροΐδην. Εἰς προσεχές τεῦχος θὰ δημοσιεύσωμεν, μελέτην, περὶ τοῦ ἀνθρώπου καὶ τοῦ συγγραφέως, μετὸ τοῦ Κ. Τρηγοφίου Ξενοπόδιου.

Νέα λόγια τοῦ Χριστοῦ, ἀνάλογα πρὸς τὰ καὶ πρὸς ἑτῶν ὄντας αὐτούς.

Νέα Ἐπιτομὴ τοῦ Τέτου Λιβίου, περιλαμβάνουσα καὶ τὴν ἐπιτομὴν τεσσάρων ἀπολεσθέντων κεφαλαίων αὐτοῦ.

Οἱ πάπινοι τοῦ Φαγιοῦ μᾶς ἔδωκαν ἡδη δύο πολυτιμότατα ἔργα: τὴν «Πολιτείαν» τοῦ Ἀριστοτέλους καὶ τοὺς «Μίμους» τοῦ Ηρώντα.

Εἰς τὴν Μόσχαν ἤνοιξαν δύο καλλιτεχνικαὶ ἐκθέσεις, ἡ μία ἔργων συγχρόνων καὶ ἡ ἄλλη παλαιῶν ρώσσων καλλιτεχνῶν.

Οἱ φῶσσοι συγγράφεντες Ἀντόνιος Τσέχοφ ἔδημος οἶνεσε δῆτα δὲν ἐπιθυμεῖ νῦν ἔօρτασθη ἡ εἰκονιστεῖα τηρίς τοῦ φιλολογικοῦ τοῦ σταδίου, ἡ δοπιά ἄλλως τε συμπληρόνεται τὸ 1907.

Ἐφιστῶμεν τὴν προσοχήν σας εἰς τὴν Β'. καὶ Γ', σελιδά τοῦ ἔξωφύλλου.

NEA BIBLIA

ΕΓΚΥΚΛΟΠΗ ΙΑΙΚΟΝΩΝ ΛΕΞΙΚΟΝ ΣΥΜΠΛΗΡΩΜΑ. 17ον τεῦχος περιέχον διπλοῦν πίνακα τῆς Ερμούπολεως «μὲν ἀρθρα ἀπὸ τοῦ Λαβάλ μέχρι τοῦ Λυμπεφάκης ἐξ ὧν ἀναφέρομεν τὸ Λαθρεμπόριον, Λάμπρος, Λεβίδης, Λευκοκυπάρωσις, Ληθαργία, Λυμπεράκης».

Ἐπαστον τεῦχος τιμάται ἐν Ἀθήναις λ. 80, εἰς τὰς ἐπιαρχίας λ. 90, εἰς τὸ ἔξωτερον δρ. 1. Ἐκδόται Μπέκ καὶ Μπάρτ οὐλήντας.

ΣΤΡΟΦΕΣ ὑπὸ Χριστοῦ Βαρλέντη. Ἀθῆναι 1903, Τυπογρ. «Η. Νομική», σχ. 16, σελ. 53 δρ. 2.

Η ΔΙΤΑΝΕΛΑ κοινωνικὸν δρᾶμα ὑπὸ Τάκη Χ. Κανδηλάρου. Ἀθῆναι 1903. Τυπογρ. Γεωργίου Φ. Δελαγραμμάτικα σχ. 16ον σελ. 93 δρ. 1.50.

ΔΙΕΘΝΗΣ ΕΦΗΜΕΡΙΣ ΤΗΣ ΝΟΜΙΣΜΑΤΙΚΗΣ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΑΣ I. N. Σβορώνου. Τόμ. δος, τρίτη καὶ τετάρτη τριμηνία 1903. Ἀθῆναι Τυπογρ. Π. Δ. Σακελλαρίου.

ΑΝΑΣΚΑΦΑΙ ΕΝ ΘΕΣΣΑΛΙΑ. Τὸ ἐν Τοίκηρ Ἀσκληπειον ὑπὸ Π. Καστριώτου. Ἀθῆναι 1903, δρ. 2.

ΤΟ ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ ΕΘΝΙΚΟΝ ΜΟΥΣΕΙΟΝ φωτοτυπικὴ ἀντιγραφὴ τῶν ἐν αὐτῷ θησαυρῶν μετ' ἐπεξηγητικὸν κειμένον ὑπὸ I. N. Σβορώνου. Τεῦχος ζον Ἀθῆναι 1903, ἐκδόται Μπέκ καὶ Μπάρτ δρ. 14.

ΤΑ ΚΕΙΜΗΛΑ ΤΩΝ ΜΟΥΣΕΙΩΝ ΜΑΣ ὑπὸ I. N. Σβορώνου. Α'. Επίντρον ἐξ Ἐρετρίας. Β'. Τὰ Πραξιτελεῖα ἀνάγλυφα (ἀναδημοσίευσις ἐν τῶν «Παναθηναϊκῶν»). Περσεῖς καὶ Δεινίας, ἐκ τοῦ ἀρχαιολογικοῦ θησαυροῦ τῶν Ἀντικυθήρων (δημοσιευθέντα εἰς τὸ «Ἄστυ» καὶ τὴν «Διεθνῆ Εφημερίδα τῆς Νομισματικῆς Αρχαιολογίας»). Ἀθῆναι 1901 Τυπογρ. Π. Δ. Σακελλαρίου.

Η ΓΕΛΟΙΟΓΡΑΦΙΑ ΤΟΥ ΔΕΚΑΠΕΝΘΗΜΕΡΟΥ

Ἐκ τῆς 'Εφημερίδος «Τὸ 'Αστυ»

